"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته صاحب امتیاز ومدیر مسؤل
پوزانت کچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2: —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լոքալէ:

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՕՉԵԱՆ
Նամակներ ուղղելի են ... առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, Կ. Պոլիս.

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 187 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1897 ՅՈՒՆԻՍ 12/24 — 24 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315. — 12 ՅՈՒՆԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 187

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12/24 ՅՈՒՆԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐԻԷ Ի ՎԵՐ

Որո՞նք եղան արտաքին քաղաքական գլխաւոր խնդիրներն որք զբաղեցուցին Անգլիան՝ Վիքդորիա Թագուհիին գահակալութենէն ի վեր: Աւասիկ չահեկան հարցում մը, որուն դիւրին է համառօտ մը պատասխանել, և դժուար է Բիւզանդիոնի խմբագրականով մը պատասխանել: Բայց փորձենք:

Մեծին Նաբոլէոնի Սէնդ Էլէնա աքսորուելէն ի վեր, խորունկ խաղաղութիւն մը կ'տիրէր Եւրոպիոյ մէջ, և երբ Թագուհին ի գահ ամբարձաւ, ամէն Տէրութիւն իր բանին գործին զբաղած էր: Մէկը միւսին աչք տնկած չունէր: 1815էն ետքն Եւրոպա միջազգային պատերազմ մը տեսաւ մէյ մ'ալ 1854ին, ի Խրիմ: Բայց Անգլիա միշտ ունի մանր մունր պատերազմներ—իր զօրքերը վարժեցնելու համար, կարծես:

1838ին Քանատայի մէջ Գաղղիացիներն ոտք ելան Անգլիացիներուն դէմ. Անգլիա կէս մը զինուորական ոյժով, կէս մը քաղաքական վերակազմութիւնով այնքան կատարելապէս խաղաղեցուց զՔանատա որ այսօր Թագուհին չունի աւելի հաւատարիմ հպատակներ քան Քանատայի Գաղղիացիներն, որոց լեզուն, ազգութիւնն, եկեղեցին, աւանդութիւնները կ'յարգէ, անոնք ալ իր իշխանութիւնը կ'յարգեն, Նահանգային ինքնավարութեանց դրութեան հաձմամբ, որով կ'կառավարուի այն մեծ գաղթականութիւն:

1842ին Չինաստանի պատերազմը տեղի ունեցաւ. որովհետեւ անգլիահնդիկ վաճառականք չահ կ'տեսնէին ափիոն ներմուծելու Չինացւոց մէջ, որք կ'մերժէին ափիոնամոլութիւնը, մինչ Բեքինի կառավարութիւնն, այս մոլութեան վնասակարութիւնը ճանչելով, արգիլած էր ափիոնի վաճառականութիւնն իր հպատակներուն, և անգլ. նաւերուն ալ թոյլ չէր տար ափիոն բերելու: Անգլիացիք, պնդելով թէ Չինու կառավարութեան արգելքին հակառակ ափիոն դարձնել կ'մտնէ Չին, ազատութիւն կ'պահանջէին իրենց նաւերուն և վաճառականներուն համար: Չինական բանակին հրամանատարը Թոմթար մ'էր, որ երբ անգլ. բանակին յաղթութիւնը տեսաւ, իր տունը դարձաւ, սպասաւորներուն պատուիրեց որ տունին կրակ տան, և ինք Թէյնաթոռին մէջ բազմած, այրեցաւ իր տան և իր համբաւին հետ: Անկէ ի վեր անգլ. մարդասիրութիւնն ափիոն կ'հրամցնէ Չինացիներուն որ անով արբենան ու թմրին: Չինաստանէն առնուած 4 ու կէս միլիոն անգլ. ոսկիի տուգանքը չինական արծաթ դրամով փոխադրուեցաւ Լոնտոնի փօղերանոցը՝ սայլերու անվերջանալի չարքով մը, և վերածուեցաւ ձոյլ արծաթի:

1841ին քսան հազար անգլեւհնդիկ զօրաց բանակ մը, անգլ. զօրապետներու հրամանատարութեան ներքեւ, ջարդուեցաւ եղաւ Աֆղանստանի մէջ, բժիշկ մը միայն ազատելով բոլոր բանակէն: Հնդկաստանի կառավարութիւնը միջամտած էր՝ Աֆղանստանի Էմիրութենէն զրկելով զՏոսդ Մուհամմէտ և անոր տեղ բազմեցնելով զՇահ Սուճահ: Աֆղանք ոտք ելան Անգլիացիներուն դէմ, անոնց պետերը խաբէութեամբ ջարդեցին՝ ինչպէս Պարսիկները ջարդած էին Քսենոփոնի բանակին գլխաւորներն, և յետոյ դէպ Հնդկաստան նահանջող անգլեւհնդիկ բանակը կիրճի մը մէջ փակելով, ամբողջովին սուրէ անցուցին: Ռուս գործակալներու հնարքները մեծ դեր խաղացին այս տեամի մէջ, որ խորապէս յուզեց Անգլիան: Ի վերջոյ, արդարութիւնն յարգելով, անգլեւհնդիկ վարչութիւնն Աֆղաններուն վերադարձուց իրենց սիրելի Տոստ Մուհամմէտ Էմիրը:

1847ին Աթենացի ամբոխը կոխեց անգլ. հպատակ Հրեայ Տօն Բասիֆիքոյի տունը, կողոպտեց, կամ խորտակեց ամէն բան: Հելլէն կառավարութիւնը գոհացում զլացաւ, կրթնելով Ռուսիոյ և Ֆրանսայի, որք Անգլիոյ դէմ կ'գործէին այն ատեն: Լորտ Բալմէրստընի սկզբունքն էր թէ Անգլիա ձեռք առած գործն ի գլուխ հանելու է: Ինքն ալ ի կարգին ասպարէզ կարդալով թէ՛ Ռուսիոյ թէ Ֆրանսայի, նաւատորմ մը ղրկեց Պիրէօն, գրաւեց հելլէն կառավարութեան վերաբերող գոյքեր, և ամէն անգլ. հպատակներու պահանջները լիովին հատուցանել տըւաւ: Խորհրդարանին մէջ վէճ ծագեցաւ թէ Անգլիա իր ազդեցութիւնն ասանկ բիրտ միջոցներո՞վ ի գործ պէտք է դնէ: Կլատսդըն, Ճօն Ռըսէլ և բովանդակ ազատական կուսակցութիւնը կառավարութեան դէմ զինուեցան արդարասիրութեան, ճշմարտութեան, քրիստոնէական քաղցրութեան խօսքերով: Լ. Բալմէրստըն այնքան ուժով չեշտեց Անգլիոյ ազդեցութիւնն օտար ազգերու առջեւ բարձր պահելու կարեւորութեան վրայ որ՝ երկար վիճաբանութենէ մը ետքը՝ Խորհրդարանն իրեն իրաւունք տուաւ: Բայց այն ժամանակի Լ. Բալմէրստընն յաջորդ չունեցաւ գրեթէ:

1852-53ին, Ռուսիա, Ս. Տեղեաց խնդիրն առիթ առնլով, Արեւելեան Քրիստոնէից վրայ թեւարկութեան այնպիսի պահանջումներ կ'ընէր զորս ո՛չ միայն Օսմ. Տէրութիւնն, այլ և Անգլիա, Ֆրանսա և ի վերջոյ Նաեւ Իտալիա հարկ դատեցին մերժել: Ռուս բանակն արշաւեց Մոլտօ-Վալաքիա: Անգլիա պահանջեց որ ռուս զօրքն ետ քաշուի, և խնդիրը լրկ դիւանագիտօրէն քննուի: Ռուսիա չհամակերպեցաւ: 1854 մարտի սկիզբներն, անգլ. պաշտօնակալ մը, քաղաքապետական պաշտօնատարներով շրջապատուած, Լոնտոնի Սակարանին առջեւ կանգնած, բարձրաձայն կարդաց Վիքդորիա Թագուհիին պատերազմի յայտարարութիւնը Ռուսիոյ կայսեր դէմ:

Երկարատեւ ու ամէն կողմին համար աղետալի պատերազմ մը եղաւ այս. զի եթէ Ռուսք վերջապէս յաղթուեցան, դաշնակից բանակներն ալ՝ մանաւանդ համաճարակներու երեսէն՝ ծանր կորուստ կրեցին: Բարիզի Դաշնագիրը ծնաւ այս պատերազմէն, Մեծ Տէրութեանց իրաւունքներն և Թուրքիոյ անկախութիւնը պաշտպանելով Ռուսիոյ միակողմանի պահանջներուն դէմ: Ալմայի պարտութեան գոյժը մահացու հարուածն եղաւ Նիքոլա Ա. Ցարին, 1855 փետր. ի վերջը:

1857 յունիս ամսուն, Անգլիացիք Հնդկաստանի վրայ իրենց տիրապետութեան վերջնական հաստատման 100 ամեակը կ'տօնէին, երբ անգլին Հնդկաստանի մէջ այնպիսի ապստամբութիւն մը ծագեցաւ որ մազ մնաց Անգլիա բոլորովին կորսնցնէր բրիտանական թագին էն փայլուն գոհարը: Մինչեւ այն ատեն անգլիական ինքնավար Ընկերութիւն մ'էր որ կ'կառավարէր զՀնդկաստան, և այս Ընկերութեան վարչութիւնը չատ մը թերութիւններ ունէր: Ռուս, աֆղան և հնդիկ գործակալներ երկրին ամէն կողմը գժգոհութիւն արծարծած էին:—Էնֆիլտի նոր հրացաններուն փամփուշտներն իւղոտուած էին: Հնդիկներուն ըսուեցաւ թէ գործածուած իւղն է կովի ճարպ, և զի կովը սրբազան կենդանի մ'է, հնդիկ զօրքերն իրենց սպաներուն երեսին նետեցին հրացաններն, և ապստամբեցան: Իսլամ հնդիկներուն ալ հաւատացուցեր էին թէ գործածուած իւղն էր խոզի ճարպ: Շատ Անգլիացիք ջարդուեցան, խեղդուեցան, բոցերու մատնուեցան: Բայց տեղ տեղ Անգլիացիք այնքան քաջութեամբ պաշտպանեցին իրենք զիրենք որ ժամանակ տուին մայրհայրենիքին՝ իրենց օգնութեան գալու: Մեծամեծ զոհողութիւններով Անգլիա վերստին տիրացաւ Հնդկաստանի, բարեկարգեց վարչութիւնն, և Վիքդորիա Թագուհին յատուկ Յայտարարութեամբ մը ուղղակի իր ձեռքն առաւ երկրին կառավարութիւնը, վերջ տալով Ինքնավար Ընկերութեան: Քաունբորի դիւցազնական պաշտպանութիւնը ցոյց տուաւ թէ բարձր քաղաքակրթութեան ներկայացուցիչ ցեղ մը, թէեւ փոքրաթիւ, իր բարոյական զօրութեան չնորհիւ, ո՛րքան հզօրապէս կարող է դիմադրել չատ աւելի սատար և կատաղի թշնամիի մը, ինչպէս հնդիկներու անհամար չարքերը զորս Նանա Սահիբ ճակատած էր Անգլիոյ դէմ, իր անձին վրայ Մոնկոլներու մեծ Տէրութիւնը վերահաստատելու սին յուսով: Քաունբօր բովանդակ Խրիմու պատերազմէն աւելի պատիւ բերաւ Անգլիոյ, և անշուշտ չատ աւելի չահուէտ եղաւ: Թագուհին, 20 տարի ետքը, «կայսրուհի Հնդկաստանի» տիտղոսն առնլով, և իր գահաժառանգն Հնդկաստան ղրկելով, և ինքն ալ Հնդկաստանի գլխաւոր բարբառներէն մին սորվելով, անձնական կապակցութիւնն և իշխանութիւնն աւելի զօրացուց:

1858ին Մր. Կլատսդըն այցելեց Յոնիական եօթն կղզիներն, իբրեւ քօմիսէր անգլ. պաշտպանողական կառավարութեան: Բայց կղզեցի Հելլէնք զինք նկատեցին միայն «Հելլենասէր Կլատսդըն», և յայտարարեցին որ թէպէտ գոհ են անգլ. վարչութենէն, բայց անպատճառ Յունաստանի հետ միանալ կ'ուզեն: Կլատսդըն չատ համոզեց զիրենք որ իրենց արդի վիճակին բարեխառնութեամբ գոհ ըլլան: Եօթն կղզեաց Միքրակոյտն ի նիստ կ'գումարուէր, Յունաստանի հետ միացում խնդրող բանաձեւ մը կ'քուէարկէր, ու կը ցրուէր: Ուրիշ խնդիր մտիկ չէր ըներ: Անգլիա վերջապէս ընդունեց կղզեցիներուն խնդիրքը. բայց անգլ. պատմիչները միաբան են հաստատելու որ ասիկա վերջին զիջումն եղաւ ժողովրդային պահանջումներուն՝ բրիտանեան արտաքին աշխարհակալութեան մէջ. զի այս զիջումն իսկ անգլ. հանրային կարծիքին մէջ այնուհետեւ յետադիմում (ռէաքսիօն) մը յառաջ բերաւ:

1860ին դարձեալ չինական պատերազմ. Անգլիա և Ֆրանսա միաբան արշաւեցին, գրաւեցին Բեքին, և Չինու կայսերաց պալատը խորտակեցին իբրև ցոյց արեւմտեան զօրութեան: Չինական կարգ մը նաւահանգիստներ բացուեցան արեւմտեան վաճառականութեան առջեւ: Մնացեալները բանալու հոգն ապա Ճարոն ստանձնեց:

Սուրիոյ և Լիբանանու խնդրէն ետքը, ամէնէն կարեւոր արտաքին խնդիրն որուն Անգլիա մասնակցեցաւ, Մ. Նահանգաց քաղաքային պատերազմն է: Անգլիա Հարաւայնոց անուղղակապէս օգնած ըլլալուն համար, Հիւսիսայնոց և Հարաւայնոց պատերազմէն ետքը Ջուիցերիոյ Իրաւարար Ատեանէն դատապարտուեցաւ երեք միլիոն անգլ. ոսկի տուգանք վճարելու Ուաշինկդընի կառավարութեան:

Ֆրանսայի դրդմամբ, Անգլիա, Սպանիոյ և Ֆրանսայի հետ միջամտեց ի Մեքսիկա, բայց Անգլիա և Սպանիա չուտով ետ քաշուեցան, և Մեքսիկայի ողբալի պայքարն, ուր Աւստրիոյ կայսերական գերդաստանէն Մաքսիմիլիէն կայսրն իր վերջին աղէտքը գտաւ, Նաբոլէոն Գ.ի համար ևս աղետալի պարտութիւն մը եղաւ:

1870-71ի պատերազմին մէջ, Անգլիացիք առհասարակ Բրուսիոյ կողմն էին, և մինչեւ իսկ Ֆրանսական Թերթերը գրեցին թէ Վիքդորիա Թագուհին աղօթեր է գերմանական զինուց յաջողութեան համար: Իր հանդուցեալ էրիկ գերման էր. իր գերդաստան գերման է. և ինք համոզուած էր որ այս խնդրոյ մէջ Նաբոլէոն անիրաւ էր: Ռուսիա, օգուտ քաղելով այս պատերազմէ, ջնջուած հռչակեց Բարիզի դաշնագրէն այն յօդուածն որ իրեն կ'արգիլէր նաւատորմ ունենալ Սեւ Ծովու մէջ: Անգլիա ի զուր բողոքեց:

Անկէ ետքն, արտաքին գլխաւոր խնդիրն որ զբաղեցուց Անգլիան, ռուսեւթուրք վերջին պատերազմն է, ուր Լ. Պիքընսֆիլտ Այաստէֆանոյի դաշնագրին տեղ Պերլինի Դաշնագիրն հաստատելու այնքան աշխատեցաւ, չարունակելով Լ. Բալմէրստընի հակառուս քաղաքականութիւնը: Հարկ չկայ յիշելու հիւսիսային և հարաւային Ափրիկէի մանր մունր պատերազմները (Սուտան, Եգիպտոս, Զուլուստան.) Անգլ. բանակին Պօէրներէն յաղթուիլն, և Աֆղանստանի վերջին պատերազմն, անգլ. ուրիշ դեսպանի մը սպանուելէն ետքն, որք նոր բաներ են տակաւին: Ինչպէս կ'երեւի, 60 տարիէ ի վեր անգլիական արտաքին քաղաքականութիւնն յաջողուածներու չարք մը չեղաւ, և Անգլիացիք իրենք իսկ ապա դատապարտեցին իրենց արտաքին քաղաքականութեան այլ և այլ մասերն, և Վիքդորիա Թագուհիին 60 ամեակը գրեթէ չմնաց չատ մը արտաքին հոգերէ և վէճերէ:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՈՐԲԵՐՈՒ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎՐԱՅ

ԷՐԶՐՈՒՄ, 31 Մայիս 97.

Էրզրումի մէջ հաստատեալ Որբանոցն որ փետր. ամսոյ սկիզբէն ի վեր բացուած է վերատեսչութեամբ Միսիոնար Մր. Չէմպըրսի, ունի 62 որբեր, 26 արու և 36 աղջիկ. սոքա Էրզրումի որբերն են, միայն մի քանի հատ մօտակայ գիւղերէն առնուած կան, Ազգ. ժողովոյ կողմէն որբ ըլլալնին վաւերացուելով: Տեղւոյս ամերիկեան բարձրագոյն վարժարանին — Էրզրումի չէնքերուն գրեթէ ամենա՛ չանաւորն, և գեղեցիկ դիրք կառուցեալ— վերնայարկի 6-7 սենեակներն ամբողջապէս յատկացեալ են արու որբոց բնակութեան, ննջարանի և զանազան ժամանակի զբաղմանց: Շէնքին վարի յարկին մէջ Ուսումնարան և Ա. ու Բ. Նախակրթարաններ կան, ուր կ'երթան 90-100 լուսաւորչական և բողոքական մանկունք, որոց կ'դասախօսեն 4 ուսուցիչներ: Վարժարանի Ա. ուսուցիչ Մամբրէ էֆ. Կակոսեան Բարբերդ գոլէճի ընթացաւարտներէն է, լաւ հմուտ է հայ դպրութեան, անգլիերէնի և մաթէմադիքի. գովելի է նորա ջանք և աշխատութիւն առ ընդհանուր ուսանողս: Այս վարժարանն ունի այցելու ուսուցիչ մ'ալ տաճկերէնի դասախօսութեան համար Մարտիրոս էֆ. Տ. Յակոբեան: Դպրոցի վերնայարկի երկու ամենապատուական սենեակները նախընտրուած է որբոց ննջարանի համար, ուր զետեղուած են միակերպ մահճակալներ մաքուր անկողիններով՝ ծածկեալ ամերիկայի նուրբ և ճաչակաւոր փանելաներով: Աստ միայն արու որբեր կ'բնակին և ունին իրենց համար հոգատար և կարգապահ վերակացու մը՝ Արմենակ էֆ. Պողոսեան, որ պաշտօն ունի հսկելու, ճաշել տալու, ամենօրեայ պէտքերն հոգալու: Ուրախալի է ըսել թէ եղբօր պէս կ'խնամէ որբերն և կ'պաշտպանէ զանոնք ամէն կերպով: Գնահատութեան արժանի է Պաղտասարեան էֆ.ի որբոց ի նպաստ գործունէութիւնն և փութաջանութիւնն: Արու որբերը կ'ուսանին վարժարանին Ա. և Բ. նախակրթարանաց մէջ. տեսնելու արժանի է թէ նոքա ինչպէս Ս. Գրոց պատկերներն իրենց մտաց և զգայութեան օրինակ առնելով՝ կ'պատմեն Աւետարանի հատուածներ մասերը գեղեցիկ և հասկանալի ոճով: Աղջիկ որբերը կ'բնակին աղջկանց վարժարանի վերնայարկ սենեակաց մէջ, ուր դարձեալ կայ մաքրութիւն, տեղի յարմարութիւն, մահճակալաց և անկողնոց միաձեւութիւն են: Աղջկանց վարժարանի մէջ է նաեւ ընդհանուր որբոց ճաչարանն և խոհանոցն, ուր կ'պատրաստուին կերակուրք փորձ ճաշարարի մը ձեռամբ: Արու որբոց տարազն յար և նման է Սանասարեան վարժարանի ուսանողաց տարազին, իսկ աղջիկ որբոց զգեստուց ձեւը թէև միակերպ, այլ կարծոյ նորաւոր իգական սեռի տարազին ճշդութիւնը կ'կրէ: Թէ՛ արու և թէ աղջիկ որբերն ունին գիշերապահներ, հսկողներ, լուացարարներ եւ առուր պատշաճի եկեղեցի, ուսումնարան բաղնիք են. սիրտանի վայրեր առաջնորդող կիներ և օրիորդներ: Երկսեռ որբոց վրայ գովելի հոգատարութիւն և խնամատարութիւն ունի տեղւոյս Միսիոնար Մր. Չէմպըրս, որուն հետ յարգանօք կ'վերաբերին Էրզրումի ազգայինք: Այս Միսիոնարին ողորմած ու հեզ բնաւորութիւնը Նահանգին մէջ հռչակեալ է: Նահանգիս ամէն կողմ տիրող անտեսական տագնապի ատեն, սոյն Միսիոնար հասած նպաստները հայ, դրամ, զգեստ, փայտ, ալիւր, ցորեն, անկողին են. բաշխեց ժողովրդեան առանց կրօնի խտրողութեան. ժողովուրդը գիտէ թէ որչա՛փ ուղղութեամբ կատարեց իրեն յանձնուած մատակարարութիւնը: Նպաստի խնդրոյն առթիւ Խարբերդ, Արաբկիր, Ուրֆայէ, Մալաթիայէ և ուրիշ տեղերէ երբեմն Բիւզանդիոնի ընթերցողաց աչաց ի տես երեւցան կարգ մը Միսիոնարաց և Բարոզչաց նկատմամբ գժգոհութիւնք եւ գանգատներ, սակայն տեղւոյս Միսիոնարը խղճի մտօք վարուելուն համար համակրանաց արժանացաւ: Յիշատակութեան արժանի է իր կարեւոր ձեռնարկութիւնները: Նախ Որբանոց արական և էգական, ուր ամէն օր կ'այցելէ, կ'խնամէ և կ'մխիթարէ թէ՛ մեծ և թէ փոքրիկ որբերն: Այս որբանոցին մէջ որբերուն ո՛չ միայն սնունդ, հագուստ են. կ'մատակարարուի, այլ նաեւ ուսում, կրթութիւն և որ առաւելն է արհեստ—կօշկակարութիւն և դերձակութիւն: Ապա Արհեստանոցը՝ բացուած տղայոց վարժարանի արական որբանոցի յարակից երկու սենեկաց մէջ, ուր որբերը կ'վարժուին արհեստ սորվելու: Որբոց կօշիկներն և զգեստները կ'պատրաստուին արհեստանոցին մէջ, թէ՛ ամառ, թէ՛ ձմեռ: Կօշկարար եւ դերձակ իրենց վարպետը կ'ստանան եւ գոյացեալ արդիւնքն որբանոցին յատկացեալ է: Ուրախալի է տեսնել թէ ի՛նչպէս որբերն իրենց արհեստի ուսման ժամերուն մէջ մէկ մէկ գոգնոցաւոր արհեստաւորներ կ'դառնան ժպտուն երեսներով, թողլով իրենց բոլոր դասական առարկաներն, իջնելով ի միասին յԱրհեստանոց: Յատուկ եռանդ մ'ունին սոքա արհեստ մը սորվելու:

*** Աղջիկ որբերը զուրկ չեն արհեստէ, նոքա ալ կ'վայելեն Օր. Կրէյս Նապ զորովագութ տեսչուհւոյն հոգատարութիւնը: Օր. Կրէյս Նապի չնորհիւ սոքա ալ բաց ի գիտութենէ՝ կ'ուսանին ընտիր ձեռագործ, կար, եւ կանացի արհեստներ: Ամէն օր կ'այցելէ Օր. Կրէյս Նապ, կ'հսկէ բարեկարգութեան և կ'խնամէ. որբեր մօր պէս կ'սիրեն զինք: Մր. Չէմպըրսի և Օր. Կրէյս Նապի չնորհիւ որբանոցներն առողջապահութենէ ու մաքրութենէ ալ զուրկ չեն մնացած: Այսչափ որբերն առանց բժչկի թողուլն անկարելի էր, ուստի, տեղւոյս նշանաւոր բժիշկ Մ. Կրօզման որբանոցի բժիշկ կարգուած է. ամէն առաւօտ և երեկոյ կ'այցելէ որբանոցները: Մ. Կրօզմանի որբերուն ի նպաստ խնամատարութիւնը գոհունակութեան արժանի է: Միսիոնարին Գ. և թերեւս մեծագոյն բարիքն է Տնտուսայ գործարանէն հաստատութիւնը: Քաղաքիս աղքատ դրութիւնն, որբեւայրի կանանց անպատսպար վիճակը տխուր տպաւորութիւն ըրին միսիոնարին, և սա մի քանի ամիս առաջ եկեղեցւոյ շրջապատը գտնուած չէնքի մը մէջ մանուսայի գործարան մը բանալ տուաւ, ուր մանուսա գործելու կ'վարժուին 60-70 այրի կիներ և աղջիկներ, որոնք իրենց համար արհեստ սորվելէն զատ, չահած օրականներով կ'ապրեցնեն ընտանիքնին որոց հոգն իսպառ իրենց վրայ ծանրացած է ներկայ կարօտ վիճակին մէջ: Գործաւորուհիներէն չատեր մանուսա գործելու արհեստը կատարելագործած՝ իբրեւ չրջանաւարտներ դուրս ելած են: Մր. Չէմպըրս նկատելով որ այս աղքատներ չեն կարող գործարան մը հանդերձել իրենց տուներու անկիւնները, նկատելով որ ձեռնտուութիւն եթէ չըլլայ, գիտցածնին ալ պիտի մոռնան, այդ զոհողութիւնն ալ յանձն առաւ և չրջանաւարտից առանձին գործատուն, գործիք, թել ևլն. յատկացուց, որք կանոնաւորապէս կ'գործեն իրեն յանձնուած հէնքը, կ'յանձնեն մանուսայի գործատան: Քաղաքիս համար չատ օգտակար է, և օր ըստ օրէ պիտի զարգանայ այս արհեստն, որոյ չնորհիւ այլ եւս հարկ պիտի չըլլայ վաճառականաց մանուսայ յանձնարարել Հալէպ, Այնթապ և ուրիշ հեռաւոր վայրեր: Ուրեմն Էրզրումի վաճառական ազգայինք եւս պարտին սատարել սոյն հանրօգուտ արհեստի յառաջադիմութեան առաւել զարգացման: Սոյն գործատան գլխաւոր վարպետն է Փիլիպպոս աղայ Ճանճիկեան և նորա օգնական Պ. Սեդրաք Տարագճեան: Այս միսիոնար ազատամիտ է կրօնի նկատմամբ: Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր ազգաբարական Շրջաբերականի թուականէն էն առաջ ալ հայ որբերուն արտօնութիւն տուած էր եկեղեցի երթալ չաբաթ երեկոյ և կիւրակէ առաւօտ, աղօթել, ծնրադրել, խաչակնքել ըստ պահանջման Հայ. Եկեղեցւոյ: Կ'մնայ որբանոցի յատկացուելիք քահանայի խնդիրն, որոյ մասին Միսիոնարն և Որբանոցի Յանձնակալութիւնն առաջն. Փոխանորդ Տ. Գրիգոր Հօր հաղորդեր են թէ «Որբերը չաբաթն երկու անգամ «եկեղեցի գալով կրնան Հայ. Եկեղեցւոյ «ծէսերն, արարողութիւններն և ա«ղօթքները սորվիլ նշանակեալ քահա«նայի առաջնորդութեամբ, ուստի եւ «հարկ չկայ որբանոց քահանայ գալու, «քանի որ որբերը կ'ուսանին մեծաւ մա«սամբ Լուսաւորչական հայ տղայոց «վարժարանի Նախակրթարանաց մէջ»: Յուսալի է որ Ուրֆայի երկու հասարակութեանց (Հայ և Հայ Բողոք.) ընտիր օրինակին հետեւելով՝ ամէն կերպ խնդրոց կարգադրութեան ժամանակ տեղւոյս ազգակից եղբարք եւ համերաչխ և հաշտարար եղանակաւ կարգադրեն կարեւոր խնդիրները: Անցեալ կիւրակէ Առաջնորդարանի մէջ տեղի ունեցաւ Երեսփ. Ժողովոյ ընտրութեան քուէարկութիւնն որուն կը նախագահէր Տ. Ներսէս քահանայ Հայրն: Սոյն կարեւոր ժողովոյ կազմակերպութեամբ յուսալի է որ ի մօտոյ ընտրուին Վարչական, Կրօնական, Թաղական, Ուսումնական ժողովներն եւս, որք մասամբ իւիք կազմալուծեալ վիճակի մէջ էին:

Շ. Ե. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ԳՐՆՃՂԼԱՐ ՀԱՅ ԳԻՒՂ

Անցեալ չաբթու ցաւալի դէպք մը բաւական յուզում պատճառեց տեղացւոց: Շաբաթ օր տեղւոյս բնիկներէն համեստագործ Յովհաննէս Ասատուրեան անուն երիտասարդն իր արհեստին բերմամբ գիւղէս իբր 3/4 ժամ հեռի Աք-Տրչար անուն Թրքաբնակ գիւղը կ'երթայ, երեկոյին վերադառնալու պայմանաւ: Այդ օր չի գար: Յաջորդ օր, կիրակի, իր վարձած ջորին գիւղը կուգայ առանց պախուց կամ երասան

նակ կրելու։ Կասկածներ կ'ըլլան և փութով մարդ կ'ղրկուի վերոյիշեալ գիւղը։ Հոն կ'հաստատուի թէ մեր երիտասարդ արհեստաւորն հոն գացած և վերադարձած ալ է։ Ա՛լ ուրեմն կը զօրանան ու կ'բազմանան կասկածները։ Մարդիկ կ'ելլեն փնտռելու, և աւա՜ղ որ անոր դիակը կ'գտնեն անտառին մէջ՝ ջուրին պախուցն իր վիզը փաթթուած։ Ցայտնի էր որ խեղդուած եղած էր խեղճը ։ Կէյվէի կառավարութիւնը կ'իմանայ խնդիրն և անմիջապէս մի քանի պաշտօնեայներ կ'ուղարկէ դէպքի վայրն, հարկ եղած նախնական քննութիւնները կատարելու համար ։ Ննջեցեալին մարմինը թաղուեցաւ սգակիրներու բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Կ'սպասենք որ Կէյվէի կառավարութիւնը գտնէ ոճրագործներն և արդարութեան յանձնէ, ինչ որ այժմէն սկսած է արդէն։

—Այս շաբթու չերմերը կ'սկսին խոզս չինել։ Ցաւալի է ըսել որ շատեր բաւական նեղութեան ենթարկեցան ։ Տերեւները փճացուեցան և տեղ տեղ ալ բոլորովին անպիտան եղան, որով ոմանք կ'ստիպուէին կամ իրենց բացած չերմը թափելու մասամբ և կամ ծախու տուրեւ առնելու ։ Երկու կողմն ալ հաւասար, աշխատութիւնն ալ ձրի։ Տերեւները կ'ծախուէին այժմ 10—20 փր. արժողութեամբ քաշը։

—Օդերն ալ աննպաստ էին չերամագործութեան համար։ Մայիս ամիսը պայծառ օր մը իսկ չցուցուց մեզ. միշտ անձրեւ, երբեմն ալ կարկուտ կը տեղար, որով մօտակայ առուակները գետակներու կերպարանքն առած կը հոսէին դէպ ի Սագարիա։ Անձրեւի առատութիւնը բացատրելու համար, կարծեմ բաւական կ'ըլլայ ըսել որ ոմանց մտքին մէջ գոյութիւն ունեցած է ջրհեղեղի մը խորհուրդը։ Բայց յուսանք որ Յունիսը բոլորովին հակառակ երեւոյթով պիտի ներկայանայ մեզ՝ Մայիսի հետ բաղդատմամբ՝ բան մը որուն վկայ կ'հանդիսանան ներկայ պայծառ օդերը ։

— Անցեալ շաբթու տեղի ունեցաւ գիւղիս Թաղական խորհրդոյ ընտրութիւնը Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդ Հօր ներկայութեամբ՝ որ մասնաւոր հրաւիրմամբ հոս կ'գտնուէր։ Քուէից մեծամասնութեամբ Թաղ. խորհրդոյ անդամ ընտրուեցան 9 անձինք՝ որք իրենց դիւանը կազմած են այսպէս. —Ատենապետ՝ Մ. Թորոս աղա Գասպարեան, փոխ-Ատենապետ՝ Մ. Օքսան աղա Շամլեան, Ատենադպիր Մ. Նշան էֆ. Սոֆիեան, փոխ-ատենադպիր Կարապետ էֆ. Տալլեան, և Գանձապետ Տիգրան էֆ. Տէկիրմէնճեան ։ Ասոնց գործունէութեան շրջանն է 4 տարի։ Յաջողութի՛ւն կ'մաղթեմք։

5/17 Յունիս 97. Բ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՆ ՈՒ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆ ԵՐԶՆԿԱՅԻ ՄԷՋ

ԱՆՀԱՅՈՑ ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ.

ԵՐԶՆԿԱ, 27 Մյս. 97.

Թո՛ղ այս բազմատեսակ բարոյական ու նիւթական վնասներն, որոնք ամէն աչքերու տեսանելի չեն, կան նաեւ նիւթական խիստ շօշափելի ու ակներեւ կորուստներ, զորս սակայն չենք ուզեր տեսնել մեր միակողմանի դատողութեանց պատճառաւ։ Փոխանակ մէկի՝ չորս տեղ կ'ծախսենք մոմի, իւղի, փառցներու, սպասներու, կարասիներու, զարդեղէններու, ագանելիքի, ժամկոչի, դպրապետի, չէնքերու նորոգութեան ու պահպանութեան համար։ Այս ծախքն, որքան ալ չնչին համարուի, մանաւանդ արդի տնտեսական տագնապներու շրջանին մէջ, յորում մեր ամէն ունեցածը խնայելու անհրաժեշտ պէտք կայ, նկատողութեան արժանի է։ Երկու տարի առաջ անկարող Թաղի մը եկեղեցիին որմերը շատ վտանգաւոր կերպիւ ճաթռտած էին։ Թաղեցին ինչ ըրաւ՝ ըրաւ, ամէն կերպ զոհողութիւններով բաւական կարեւոր գումար մը հայթայթեց ու եկեղեցին նորոգեց ։ Տասը տարիներէ ի վեր սակայն այդ Թաղին վարժարանի բարձրագիր ու գեղեցիկ շէնքը նորոգութեան պէտք ունեցած է, որ բաղդատաբար աւելի քիչ ծախքով կրնայ կատարուիլ, բայց նիւթական միջոցներու անբաւականութեան պատճառաւ մինչեւ ցարդ մնացած է այնպէս լքեալ ու անփառունակ։ Ուրիշ եկեղեցիներ ալ առաւել կամ նուազ նորոգութեան պէտքեր կ'ներկայացնեն այժմ որոնք պիտի հոգացուին ուշ կամ կանուխ, թէև ժողովուրդին քսակը դատարկ ու վարժարաններուն նիւթական վիճակն աննախանձելի է։

Եկեղեցիներուն ու վարժարաններուն այս ապակեդրոն դրութենէն ամէնէն աւելի վնասուողը մեր քաղաքին մէջ իգական սեռի կրթութեան գործն է, որուն կրած կորուստն էն մեծն ու էն անփոխարինելին է։ Թաղային վարժարաններն իրենց բնական տէր ու պաշտպան ունին թաղական խորհուրդներն ու հոգաբարձութիւններն որոնք եկեղեցիներուն սնակայ հասոյթներն և մի քանի աննշան կալուածներուն արդիւնքն յատկացուցած են վարժարանաց. սակայն Քրիստինեան աղջկանց վարժարանն ոչ յատուկ Թաղ ունի և ոչ կալուած, ոչ թաղական խորհուրդ և ոչ անկէ կազմուած հոգաբարձութիւն, այլ ամբողջ քաղաքին կ'պատկանի այն։ Որովհետեւ և ոչ մէկ Թաղ յանձն առած է անոր խնամակալութիւնն, երեսի վրայ մնացեր է գրեթէ ամէն ժամանակ։ Երզնկայի մէջ մանչ տղայոց թիւին չափ աղջիկներ կ'գտնուին միշտ, թերեւս քիչ մ'ալ աւելի։ Բայց աղջիկներուն 3/10 ն հազիւ վարժարան յաճախելու սովորութիւն ունենալով հանդերձ, մենք զանոնք ամէն կերպ խնամքէ զրկած ենք։ Այս պարագան թէև ամէն մարդ խոստովանելու չի վարանիր, բայց դարմանին վրայ երբեք խորհող չկայ։ Երզնկայի Հայ սերունդին ապագան շատ արգահատելի վիճակ մը պիտի ունենայ ։ Որքա՜ն մեծ և անջնջելի արատ այս պատուական քաղաքին գըլխուն ։

Ամէնէն զարմանալին այն է որ մեր այս ուսումնասէր հասարակութեան անդամներէն անոնք որ արդի բաժանման ու երկպառակ դրութեան կուսակից են, և անոնք որ կեդրոնացման դրութեան ջատագով, բոլորին նպատակն ալ եկեղեցիին ու ժողովուրդին բարօրութիւնն է։ Ոչ ոք այս մասին շահասիրական ու փառամոլական ձըգտումներ կ'ածէ։ Ամէնուն նպատակն ու թաղձանքը թէև նոյն, բայց միջոցներուն մէջ է որ կ'տարբերին։ Անոնք որ համակիր չեն եկեղեցիներու և վարժարանաց միութեան գործին, կ'առարկեն թէ այդ վարժարանաց մէջ մրցման ոգին պիտի վերցուի, հետեւաբար վարժարանք յառաջդիմութենէ աւելի անկում պիտի ունենան. թէ ժամանակներն ու պարագաներն աննպաստ են այդպիսի լուրջ փոփոխութիւններ ընելու, որոնք աւելի բարեդէպ ժամանակներու պէտք է թողուին. թէ կեդրոնացեալ դրութեան միջոցին արական ու իգական սեռի վարժարանք աւելի մեծ պիւտճէի մը պէտք ունին, ինչ որ ժողովուրդին արդի տնտեսական վիճակին անհամաձայն է։ Այս առարկութիւնները բոլորն ալ անզօր, անկարեւոր ու անհիմն են և մինչեւ հիմա մեր գրածներով հերքուած։ Բայց խնդիրն աւելի լուսաբանուած տեսնելու փափաքով կ'առաջարկեմ Բիւզանդիոնի ընթերցողներէն անոնց որ վարժարանական գործերով կ'հետաքրքրուին, իրենց կարծիքն յայտնել այս խնդրոյ մասին, որ գոնէ այս քաղաքին կրթական գործին տեսակէտով, շատ կենսական ու հանրային կարեւորութիւն ունի ։ Կարծեմ թէ ամէն քաղաք ունի իր եկեղեցիներ և անոնց յարակից վարժարաններ, որք թերեւս միեւնոյն պայմանաց մէջ կը գտնուին և նոյն պէտքը կ'ներկայացնեն ։

Ս. ԱՄԱՏԵԱՆ

ՕՐ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆԻ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՊՐԱՆՋՈՅԻ ԼԵՌ ՏԱՐՈՒԻԼԸ

Ա. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԽԱԼՈՎԱՅԻ ԱՒԱԶԱԿԱՑ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԻԶՄԻՐ, 9 Յնս. 97.

Դատարանը կէս ժամու չափ դադարէ յետոյ, դատը վերսկսաւ գրեթէ ժամ 9 1/2ին։

Դ. ամբաստանեալ Լամպոյի հարցումն եղաւ նախագահին կողմէ թէ դէպքին վրայ ի՛նչ գիտէ։ Լամպօ յայտարարեց թէ ինք ի Պոլիս Թրամվէյի պաշտօնեայ է եղեր։ Գարտան Եօրկի իրեն կ'դիմէ, կ'համոզէ Եալովա անցնիլ, ինքն ալ կ'համակերպի և 500 դրշ. կանխիկ դրամ կ'առնայ։ Պոլսէ ճամբայ կ'ելնէ ցամաքի ճամբով, Իզմիտ շուրջը դեգերելով կ'անցնի Եալովա, հոն ընկերներուն միացած եւ զէնքն անոնցմէ ստացած ըլլալը կ'խոստովանի. հոն քանի մը օր ընկերներով ժամանակ անցունելէ զկնի, Գարտան Եօրկի բաղնիքը կոխել կ'առաջարկէ. չեն համակերպիր. ի վերջոյ Դատաւորը կ'իմացնէ հետեւեալ օրը բաղնիք 2 ճամբորդ գալը. կ'պատրաստուին, ճամբան կ'պաշարեն, 96 մայիս 24ին՝ Օր. Բարաղամեանն եւ Տիկին Պրանցոն կ'վերցնեն կառքերու մէջէն և լեռը կ'հանեն մօտերը գտնուած 2 ձիերով, ժամու չափ հեռանալէ զկնի, Օր. Բարաղամեանի գրել կուտան գիր մը 10,000 ոսկի Օր. Բարաղամեանի համար պահանջող, և Տիկին Պրանցոյի յանձնելով զիրը կ'ղրկեն։ 10 օր վերջ ստակն ընդունած ըլլալով, բաժանումը կ'ընեն նախապէս % 10 Գարտանի յանձնելով, մնացորդ 9000 ոսկին ալ 12 ընկերի հաւասար բաժնելով։ Օր. Բարաղամեանը կ'յանձնեն Եօրկի Բարատոբուլոյի որ այս առթիւ կ'բաժնուի իրենցմէ. իրենք ճամբայ ելնելով չգտնուած տեղերէ ցամաքի ճամբով կ'անցնին Իզմիտ հարաւային արեւելեան կողմը Գարամ էրէի անտառներն. հոն ստակէն մաս մը կ'թաղէ. 8 օր կ'կենան անդ եւ որովհետեւ զինուորները կ'նեղէին զիրենք եւ խմբովին չէին կարող ճամբայ քալել, խմբակներու կ'բաժնուին. ինքը՝ Լամպօ, Անտրէա, Քիչօ եւ Թանաշ խումբ մը կ'ըլլան. մի քանի օր եւս կենալով, ընկերներով օր մը արթննալուն կ'տեսնէ որ առանձին մնացեր է. ուստի նոյն կողմերը դեգերած միջոցին պատահմամբ Վասիլի, Սթէլեոյի, Սըրբոյի խմբին կ'հանդիպի որոց հետ միանալով կ'անցնին Իզմիտի հիւսիս արեւելեան կողմը Զայիր գեղի շուրջը։ Հոն կ'պատահին պուլկար Տիմիթրի անուն հովիւին որ զիրենք 4—5 օր պահած է. ի վերջոյ պուլկարը զիրենք մատնած ըլլալով, օսմ. զինուորք իրենց գտնուած անտառին շուրջը կը պատեն. կ'տեսնէ որ փրկութիւն չկայ. կ'առաջարկէ անձնատուր ըլլալ. սպանեալ Սթէլիօ կ'հակառակի. իր յուսահատ դիմադրութեամբ քանի մը անգամ զէնք կ'պարպէ, ի՛նչ ընելն և որոց դէմ կառ ելը չգիտնալով, կ'բռնուի. վրայէն 300 ոսկի կ'ելլէ, մնացորդն ի վերջոյ Գարամ էրէի անտառին մէջ պահած տեղը ցոյց կուտայ ։

Դ. ամբաստանեալ Սըրբօ հարցաքննութեան կ'յայտարարէ թէ ինք նախապէս Իզմիտի շուրջն ագարակներու 3 տարի չափ հովուութիւն ըրած էր, թէ Գարամ էրէյի Անտրէան արդէն կը ճանչնար. ի Պոլիս անցեալ տարի վերջերը միացեր է ընկերներուն և կերպով մը Եալովա անցեր է. հոն ընկերները գտեր և զէնքերն հոն ընդուներ է. Պրուսայի կողմի մասնդրութիւնն չէ յաջողեր. ի վերջոյ Գօրուլի բաղնիքն երթալ առաջարկուեր է. չեն համակերպեր. վերջապէս Օր. Բարաղամեանի և Տ. Պրանցոյի ճամբան կ'սպասեն. վերը նկարագրուած կերպով լեռը կ'հանեն. փրկանք կ'պահանջեն կ'ընդունին, կ'բաժնեն. Եօրկին իրենցմէ կ'բաժնուի Օրիորդին հետ, իրենք 10 ընկերներով ճամբայ կ'ելնեն առանց զինուորի հանդիպելու. ցամաքով կ'անցնին Գարամ էֆէ. հոն ստակները կ'թաղեն անտառը, քանի մը օր կ'կենան. Գարամ էֆէ՝ Անտրէայի տունը կ'երթան գիշեր մը անդէն. հոն կ'կենան 24 ժամու չափ յաջորդ գիշերը վերստին անտառը կ'մտնեն, ի վերջոյ խումբերու կ'բաժնուին. ինք, Սըրբօ, Վասիլ, սպանեալ Սթէլիօ. ճամբայ կ'ելնեն դէպ ի Զայըր գիւղ. ճամբան կ'պատահին Լամպոյի. մէկտեղ կ'առնեն և կ'երթան Զայըր գիւղ. հոն զիրենք կ'հիւրընկալէ պուլկար Տիմիթրի 5 օրի չափ անտառի մը մէջ որ ապահով վայր մը չէ եղեր. Տիմիթրի զիրենք մատնած ըլլալով դրան զինուորներէ կ'պաշարուին. պահ մը կ'դիմադրեն ինքն ալ քանի մը զէնք պարպելով. ոտքէն կ'վիրաւորուի վերջապէս կ'բռնուի. մաս մը ստակ վրայէն կ'ելնէ. մնացեալն ալ Գարամ էֆէյի անտառէն ի վերջոյ տեղւոյս Նախարդ հրամատարին ընկերանալով պահած տեղէն հանելով կ'յանձնէ ։

Տոքթ. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

ՌԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները: Վիրաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիներն զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործողութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքն, ապահովման ու մաքրութեան ամենավերջին մէթոտներն; որոց շնորհիւ Վիրաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այժմեան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ: Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ., Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրհամէթնեան դեղարանը Պանչէ-Գաբու: Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Անտօն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա:

ՏՕՔԹՕՐ

ՏԻՐԱՆ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջ իր բնակարանը, Բերա, Շիշլի փողոց, Թիւ 40. 15—4

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ. Հանոթօ Հանեայի Փրանսական հիւպատոսէն մանրամասն տեղեկագիր մ'ստացաւ Կրետէի գործերուն վրայ։ Հիւպատոսն՝ արտաքին գործոց նախարարին հրաւիրանօք Բարիզ ժամանեց։ Կրետէի գործոց համար խորհրդակցութիւնք տեղի պիտի ունենան։

ՀԱՆԵԱՅԻ իտալական հիւպատոսն ալ հոս ժամանեց և կրետական գործոց վրայ տեղեկագիր տուաւ արտաքին գործոց նախարարութեան։

ԻԶՄԻՐԻ Բալաճխանէն զինուորական հիւանդանոցի վերածուելով, 200 անկողին դրուեցաւ։ Հիւանդ զինուորներն երէկ հոն փոխադրուեցան։

ԹԵՍԱԼԻԱ.— Հանրային Պարտուց վարչութեան պաշտօնեայք՝ երեսուն հոգիի չափ՝ Ծը. Վոլօ ժամանեցին։ Նոյնպէս մէկ քանի իսլամ գործաւորներ՝ ընտանեօք։ Ցաւալի է որ Վոլոյի և Պիրէոսի միջեւ յարաբերութիւնք ի մօտոյ վերահաստատուին։ Անգլիացի հարիւրապետ Նորման Վոլօ հասաւ, ուրկէ Թեսալիա կ'երթայ պաշտօնով։

ՄԱՆԱՍՏԻՐԷ կ'հեռագրեն թէ պատերազմի դաշտին վրայ գտնուող զինուորական բժիշկներն և Գ. զօրաբանակի զինուորական բժիշկներն իրարու յաջորդեր են։

ՎԻՐԱՒՈՐ զինուորներէ անոնց համար, որոց թեւերը կամ ոտքերը կըտրուեցան վիրաբուժական գործողութեամբ, արհեստական ոտքեր ու թեւեր պիտի չինուին։

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿԻ վարժած Աթանոսչօյեան այս առաւօտ կանուխ Սելանիկ ուղեւորեցաւ ։ Առողջապահական պաշտօնեայք երէկ գիշեր չոգենաւին մէջ անցուցին, բայց որուն արշալոյսին ճամբայ պիտի ելնէր։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Իրատէով կայսերական Յանձնաժողովն երէկ և առ՛ի օրը քննեց անձանց կառօզի գործարաններուն վիճակը։

ԵՏՀԷՄ փաշայի հրաման տրուեցաւ որ Թեսալիայէ գաղթողներն երբ Վոլոյի ճամբով իրենց տեղերը դառնան որոշեալ պայմանաժամուն մէջ, անոնց տնական կարասիներէն ու անասուններէն մաքսատուրք պէտք չէ առնուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Շոգենաւ զրահաւորն անցեալ կիրակի Ցոլէր ժամանեց։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ քննութեան յանձնուեցաւ Մանասդըրէն Եանեա երկաթուղւոյ գիծ մը չինելու ծրագիրն ու յատակագծերը։ Սելանիկ-Տէտէաղաճի գիծն ալ Մանասդըրի գիծին պիտի միանայ։

ՌՈՒՍ դեսպանատան Ա. թարգման Մ. Մաքսիմով ռուս Կարմիր Խաչի պատուիրակներուն հետ առջի օրն այցելեց Եըլտըզի հիւանդանոցները։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետ Մ. Ռալլի այցելութիւն տալով զօր. Սմոլենիցի, որ անցեալ օր Աթէնք ժամանած էր, աղաչեր է որ փութով բանակը վերադառնայ։

ՀԵԼԼԵՆՔ.— Թուրքիա վերադարձող հելլենական հպատակներէն անցագիր պահանջուելէ զատ, պիտի հարցուի նաև թէ ի՛նչ նպատակաւ եկած են, ի՛նչ գործով պիտի զբաղին, վաճառականութի՞ւն պիտի ընեն, վաճառականի քո՞վ պիտի ծառայեն և թէ յայտնի գործով մը պիտի զբաղին։ Այս կէտերն ստուգուելէ յետոյ անոնց մուտքը պիտի արտօնուի. իսկ բան գործ չունեցողներն իրենց տեղերը պիտի դառնան։

ՀԱՆԵԱՅԷ կ'գրեն թէ ծովակալք կարեւոր տնօրէններ են ուտելիք հասցնելու պաշարուած իսլամներուն եւ ն և չփոթութեան տեղի չտալու։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈԲԵԼԵԱՆ ՎԻՔԴՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

ԼՈՆՏՐԱ, 22 յունիս.—Գչ. կէսօրէն առաջ Լոնտոնի մէջ կատարուած թափորը խիստ չքեղ եղաւ։ Թագուհին կէսօրէն ժամ մը առաջ մեկնեցաւ Պըքինկէմի պալատէն և Ս. Պօղոսի մայր եկեղեցին գնաց, ուր պատարագ մատուցուեցաւ ի ներկայութեան արքայական գերդաստանին անդամոց, օտար պատուիրակաց, նախարարաց, գաղթականութեանց վարչապետներուն և քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնէից։ Պատարագէն յետոյ ամբողջ ժողովուրդն ազգային երգն երգեց եռանդագին։ Ժողովուրդն ու զինուորք մեծագոչ «կեցցէ՛ Թագուհին» աղաղակեցին ։ Թագուհին կէսօրէն մէկուկէս ժամ յետոյ Պըքինկէմ դարձաւ. ժողովուրդն համակրական խանդավառ ցոյցեր ըրաւ։ Թագուհին պատգամագիր մ'ուղղելով անգլ. ազգին ըսաւ. «Ի սրտէ շնորհակալ եմ, սիրելի ժողովուրդ. Աստուած օրհնէ զձեզ։»

ՎԻԵՆՆԱ, 22 յունիս.— Աւստրիոյ կայսրն Գչ. Վիեննայի անգլ. դեսպանատան երթալով, Վիքդորիա Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։ Դեսպանատան մէջ տրուած հացկերոյթի պահուն դեսպանը բաժակ պարպեց Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր և Եղիզապէթ կայսրուհւոյն կենաց։ Ըսաւ թէ Ֆրանց Եօսէֆ կայսրն ու Վիքդորիա Թագուհին ամէն կողմ հռչակուած են իբրեւ խաղաղութեան ժայռ մը։ Անգլիա եւ իր Թագուհին կ'պարծին Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր բարեկամութեամբ։ Դեսպանն յետոյ բաժակ պարպեց Վիքդորիա Թագուհւոյն կենաց։

ԼՈՆՏՐԱ. — Թափօրը չքեղ եղաւ. ժողովրդեան անհամար բազմութիւն մը կեցած էր Թափօրին ճամբուն վրայ։ Պատուհաններ, պատշգամներ և բարձրաւանդակներ լի էին սոսկալի բազմութեամբ։ Թագուհին ժպտուն էր եւ երջանիկ կ'երեւէր։ Հանդէսը մեծատեսիլ էր և խանդավառութիւնն աննկարագրելի։ Միւնիր փաշա և Մ. Նահանգաց ներկայացուցիչք Գ։ կառքին մէջ էին։

—Թափօրը տեղի ունեցաւ գլխաւոր փողոցներուն մէջ և տեւեց երեք ժամ։ Քաղաքն եւ մանաւանդ թափօրին անցնելիք փողոցներն ամենայն չքեղութեամբ զարդարուած էին։ Օդը գեղեցիկ էր։ Հակառակ այս ահագին բազմութեան, բարեկարգութիւնն այնչափ լաւ պահպանուած էր որ գրեթէ բնաւ դէպք չպատահեցաւ։ Գիշերուան լուսավառութիւնք և հրախաղութիւնք ամենաշքեղ էին։

ԱԹԷՆՔԻ անգլ. եկեղեցւոյն մէջ կիրակի պատարագ մատուցուեցաւ յոբելեանին առթիւ։ Թագաւորը, Սոֆիա իշխանուհին, վարչապետը, նախարարք և դեսպանք համազգեստով ներկայ գտնուեցան ։ Աղջիկներ երգեցին Անգլիոյ ազգային երգը։ Գչ. Իկրթոն անգլ. դեսպանատան մէջ հանդէս մը տրուեցաւ։ Ներկայ էր նաեւ Օլկա Թագուհին ։

— Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Վիքդորիա Թագուհւոյն։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ Երեսփ. ժողովն ի մօտոյ պիտի գումարուի, հաշտութեան պայմաններն իմանալու ։

Մ. ԲԻՆԴԷՐ, Հանեայի աւստրեան հիւպատոսն, որ Վիեննա կ'գտնուի, իր պաշտօնատեղին դարձաւ։ Մեկնելէ առաջ Աւստրիոյ կայսեր ներկայանալով, տեղեկութիւններ տուաւ Կրետէի կացութեան վրայ ։

ՍԸՐ ՄԱԹԻՒ-ՀՈՒԱՅԹ ՐԻՏԼԻ, Անգլիոյ ներքին գործոց նախարարն, յոբելեանին առթիւ, Լորտութեան տիտղոս պիտի ստանայ. Եօրքշայրի մէջ հարուստ կալուածատէր է։ Անոր տեղ ներքին գործոց նախարար պիտի անուանուի Սըր Էտուարտ Քլարք, նշանաւոր փաստաբան։

Մ. ՏԵԼԵԱՆԻՍ.— Աթէնքէ կ'գրեն թէ Երեսփ. ժողովը վերաբացուելուն, որ ամսոյս վերջերը տեղի պիտի ունենայ, մէկ քանի երեսփոխաններ մտադիր են առաջարկել որ նախկին վարչապետ Տէլեանիս ամբաստանութեան ենթարկուի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ համար քանիցս գրուեցաւ թէ թնդանօթները պիտի փոխէ։ Պերլինի թերթ մը կ'ըսէ թէ Աւստրիա դաշտային նոր տեսակ թնդանօթ մը հնարած է, որ պիտի շինուի Վիեննայի զինագործարանին մէջ։ Շինութեան ծախքը շատ քիչ պիտի ըլլայ բաղդատմամբ ուրիշ երկիրներու։

ԻՏԱԼԻՈՅ ելմտական նախարար Մ. Լուցատտի Բարիզ պիտի երթայ Փըրանքօ-իտալեան առեւտրական դաշնագրոյ մը կնքման վրայ բանակցելու։ Իտալական մէկ քանի լրագիրք աննպաստ կարծիք կ'յայտնեն այս դաշնագրոյ կնքման համար։

ՊԵԼԿՐԱՏԷ կ'հեռագրեն թէ երկաթուղւոյ գիծը տակաւին կարելի չէ եղած նորոգել։ Սոֆիայէ Պելկրատ ուղեւորութիւնն ուրիշ միջոցաւ կ'կատարուի։ Ուղեւորք Զաւրիպոյի կայարանին մօտ (Մորավա գետին վրայ) կառախումբէն կ'իջնեն։ Ցաւալի է թէ եւրոպական կառախումբը չորս-հինգ օրէն սկսի բանիլ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ մէջ Նախարարական փոփոխման համար թէեւ զրոյցներ եղան, բայց ստոյգ չեն երեւիր, որովհետեւ Ֆէրտինանտ իշխան Լոնտոն երթալէ առաջ, վարչապետին պաշտօնատունն երթալով երկարօրէն տեսակցեցաւ Մ. Ստոյլովի հետ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ ԵՒ ՀԱՎԱՅԻ.— Հավայի կղզիները Մ. Նահանգաց միացնող պայմանագրութիւնը սա յօդուածներէ կ'բաղկանայ.— Ա.— Հավայի իր բոլոր երկիրն ինչպէս նաեւ նաւահանգիստներն և արքունեաց սեպհական հողերը կ'թողու Մ. Նահանգաց։ Հին Թագաւորութիւնը դաշնակցային մեծ հանրապետութեան մէկ մասը կըլլայ՝ «Հավայի երկիր» անուան ներքեւ։ Բ.— Մ. Նահանգներն իրենց պաշտպանութիւնը կ'նուիրեն Հավայի և կ'ստանձնեն անոր պարտքը մինչեւ 20 միլիոն ֆր.։ Գ.—Հավայի բոլոր քաղաքացիք Մ. Նահանգաց քաղաքացիներ կ'ըլլան, ի բաց առեալ Ասիացիներն որք արդէն վտարուած են ամերիկեան քաղաքացիութեան մենաշնորհէն։ Հավայի բնակող Չինացիք չեն արտօնուիր բուն իսկ Մ. Նահանգաց մէջ բնակելու, բայց միայն այն ժամանակամիջոցին համար յորում ամերիկեան օրէնքները կ'թոյլատրեն այս գաղթականութիւնը։ Դ.—Հավայի արդի կառավարութիւնը կ'շարունակէ և օրէնքներն եթէ Մ. Նահանգաց օրէնքներուն չհակառակին, ի գործադրութեան կ'մնան մինչեւ այն ատեն որ Մ. Նահանգաց Երեսփ. ժողովը նոր օրէնքներ պատրաստէ միացեալ երկրին կառավարութեան համար։

Միւս. Նահանգներու Հանրապետական լրագրաց մէկ քանին կ'գովաբանեն այս պայմանագրութիւնն և միացման սկզբունքն իսկ «Հակաամերիկեան» կ'նկատեն։ Կ'ըսուի թէ Մր. Մաք Քինլիի կուսակցութեան մէկ մասը պիտի բաժնուի և Հավայի դաշնադրութիւնը Ծերակոյտին մէջ պիտի չկրնայ երկու երրորդ մասի մեծամասնութիւն գտնել, որ անհրաժեշտ է այս կարգի խնդրոյ մը համար։

ՔՈՐԷԱ.— Սէուլէ (մայրաքաղաք Քորէայի) կ'գրեն եւրոպական լրագրաց.— Ապրիլ 28ին Քորէայի կառավարութիւնը Ճարոն զրկեց մէկ միլիոն Ենի կամ 2,550,000 ֆր. իբրեւ առաջին վճարում այն երեք միլիոն Ենի գումարին զոր Ճարոն փոխ տուաւ չինական պատերազմէն յետոյ։ Քորէայի ելմտական վիճակը շատ աղէկ է, վերջին տարւոյ հունձքերու առատութեան շնորհիւ։ Քորէա՝ Ճարոնի ունեցած իր պարտուց մէկ երրորդ մասը վճարելով, տարեկան 60,000 Ենի (150,000 ֆր.) խնայողութիւն մը ձեռք պիտի բերէ։ Կառավարութիւնը մտադիր է մինչեւ երկու տարի վճարել պարտուց մնացեալ մասն և այսպէս Ճարոնէ բոլորովին անկախ դիրք մ'ունենալ։ Քորէա պիտի խնդրէ Ռուսիայէ զանազան ասպարէզներու 168 մարզիչներ ղրկել իր բանակը կազմակերպելու։ Ճարոնական լրագիրք կ'ըսեն թէ մարզիչներու թիւն անհամեմատ շատ է Քորէայի զինուորական ուժէն որ 40-50,000 հոգի է. մինչդեռ Ճարոն 300 հազար հոգիի համար 20 մարզիչէն աւելի երբեք չէ ունեցած։ Ճարոնի մամուլը նաեւ գիտել կուտայ թէ ռուսեւ ճարոնական պայմանագրութեան համաձայն, զոր ստորագրեցին Լօպանով իշխանն ու Եամակադա մարէչալը, Ճարին կառավարութիւնն իրաւունք պիտի չունենայ նպաստաւոր պատասխան տալ Քորէայի այս խնդրանաց։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 22 յունիս.— Նախարարաց խորհուրդին մէջ Մ. Հանոթօ յայտարարեց թէ հաշտութեան բանակցութիւնք լաւ ճամբու մէջ են։ Այս յայտարարութիւն լաւ գուշակութիւն մը կ'համարուի թէ խնդիրն ի մօտոյ պիտի լուծուի։

—Պուլկարական 30 միլիոն ֆր.ի նոր փոխառութիւնն, որ այսօր հրապարակ հանուեցաւ, 50 սանդիմ աւելի կ'արժէ հիմա։

—Հելլէն կառավարութիւնն ի մօտոյ պիտի ցրուէ ի զէն կոչուած պահեստներու մէկ մասը։

ՀԵԼԻԿՈԼԱՆՏ.— Գերմանիոյ կայսրն հոս հասաւ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Երեսփ. ժողովին մէջ ներքին գործոց նախարարն հերքեց նախարարական փոփոխման լուրը։

ՀՌՈՄ.— Վատիկանի Ռուսիոյ նոր դեսպան Մ. Զարիքով Ս. Պապին ներկայանալով, իր յանձնարարագրերը մատոյց և բանախօսութիւն մ'ընելով, հաստատեց Ռուսիոյ և Վատիկանի բարւոք յարաբերութիւնները։

ՎԻԵՆՆԱ. — Սիամի թագաւորն ու իշխանք հոս ժամանեցին։ Ընդունուեցան կայսեր և արքհիդուքսերուն կողմէ։ Սիամի թագաւորն ու իշխանք Հօֆպուրկի պալատն իջեւանեցան։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ. — Յունիս 11էն 20 Սուէզի ջրանցքէն անցան 70 նաւ։ Տասնօրեայ հասոյթն է 1,850,000 ֆր.։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 25 յունիս. —Ֆրանսական կառավարութիւնը՝ Խորհրդարանի դադարումէն առաջ՝ Բարիզի սակարանին վերաբերեալ կանոնագիր մը պիտի ներկայացնէ։

— Բարիզի սեղանաւորներէն Մ. Գարատք և Պերլինի սեղանաւորներէն Մ. Բառուա սեղանաւորական ծրագիր մը կ'պատրաստեն Անատոլուի երկաթուղեաց գծերուն համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երզրումէ մեզ գրուած նամակ մը զոր հրատարակած ենք այս անուր թուով՝ կ'ծանուցանէ թէ Առաջնորդարանին եւ Միսիոնարին միջեւ ի՛նչ տեսակ կարգադրութիւն եղած է որբերուն համար։—Իզմիրէ Յնս. 7/19 թուով մեզ գրուած նամակ մ'ալ կ'ըսէ թէ տեղւոյն բողոքական աղջկանց Որբանոցին մէջ առհասարակ ամէն հայ որբուհիներու դաս կ'տրուին տաճկ. պատմութիւն և մայրենի լեզու ։ Ազգ. Եկեղեցւոյ պատկանող 25 որբուհիք ալ Հայոց եկեղեցին կ'րկուին և կ'խոստովանուին, Ս. Հաղորդութիւն կ'առնուն, և Մարաշցի աղջիկներն որք բառ մը հայերէն չէին գիտեր, հայերէն խօսիլ սկսած են։ Ուրախ կ'ըլլայինք եթէ միւս Որբանոցներու մասին ալ այսպիսի լուրեր կարենայինք արձանագրել ։

—Երկրորդ անգամ ամուսնանալ խնդրող Ռուսճուգցի Տ. Ղեւոնդ քահանան տակաւին չէ թողեր եկեղեցականութիւնն և կ'ուզէ թէ՛ ամուսնանալ՝ ծանուցուած 15,000 ֆր.ի դրամօժիտով ռումանահայ օրիորդին հետ, և թէ քահանայ մնալ։ Ջինք ինքզինքը ընել ետք (տեսակցութեան գացող) հրապարակագիր մը-եր է թէ Ռումանիոյ Պօթուշան քաղաքի ժողովրդեան հետ բանակցութեան մտած է՝ հոն քահանայագործելու համար, իր ամուսնութենէն ետքը։ Իր գլխաւոր փաստն է Ղեւտացւոց 21րդ գլխուն սա համարը. «Եթէ ձեր քահանային կինը մեռնի, իրաւունք ունի նա Իսրայէլի աղջիկներու կոյսերէն միայն երկրորդ անգամ կին առնուլ»։ Իսրայէլական օրէնքն, իր կոյս աղջիկներով, չատ լաւ կ'յարմարի եղեր այս շնորհալի հայ քահանային։ Ինչո՞ւ Հրէութիւն չընդունիր։ Անո՞ր համար որ Ղեւտացւոց ցեղէն չէ, և Րաբունի չի կրնար ըլլալ՝ Բայց նայինք Հրեաներն հիմակ այնքան բարակը կ'փնտռե՞ն։ Տեսնե՛նք խնդիրն ո՛ւր կանգ պիտի առնու։

—Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Աթանաս քահանան, որ 6-7 ամիսէ ի վեր Պուլկարիա կ'գտնուի, ո՛չ մէկ քաղաքի եկեղեցին ընդունուած ըլլալով՝ ո՛վ գիտէ ի՛նչ պատճառաւ, յուսահատութենէն ձեռնարկեր է խանվէճիութեան՝ ապրուստ մը ճարելու համար Ռուսճուգի մէջ։

—Մշոյ շրջակայ մի քանի գիւղերէ ազգայնոց հանրագրութիւնը կարդացեր է Կրօն. Ժողովոյ վերջին նըստին մէջ, որով գիւղացիք Մշոյ Ս.Կարապետի վանուց արդի տխուր վիճակն և վանական Միաբանութեան կրած կարօտութիւնն յայտնելով, անմիջական տնօրէնութիւն կ'խնդրեն։ Կրօն. Ժողովն արդէն տեղեակ ըլլալով որ Վանքն անմիջական Նորոգութեան պէտք ունի և վանական Միաբանութեան օրական ապրուստի համար դրամական նպաստ հասցնելու անհրաժեշտ հարկ կայ, կը խորհի եղեր կարելիութեան սահմանին մէջ պէտք եղածն ի գործ դնել։

—Տնտես. Խորհուրդն երէկ իր 11րդ նիստն ըրաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Փափազեան Նշան էֆ.ի և զբաղեցաւ գլխաւորապէս Պատրիարքարանի Նըլմացոյցի խնդրով։

—Կ'իմացուի որ Շապին Գարահիսարէն Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Ամբրոսիոս Վրդ. մեկնած է Պոլիս գալու, և Կրօն. Ժողովոյ կողմէ իրեն ըլլալիք ի՛նչ ի՛նչ հարցմանց պատասխանելու։

—Տ. Գէորգ քհնյ. Անանեան, համակերպելով Ս. Պատրիարք Հօր տնօրէնութեան, թողեր է Բերայի եկեղեցին և կ'պաշտօնավարէ Թօփգաբուի եկեղեցիին մէջ։

—Մեր յարգոյ պաշտօնակից Մէճ. Ափսար, ի մէջ բերելով Պատրիարքական Փոխանորդի ընտրութեան օրինական պայմանները, կ'ըսէ թէ Նախապէս Պապին կամքն առնելու կամ անոր վճռոյն ցուցակ մը ներկայացնելու օրինական պարտաւորութիւն մը չէ գրուած։ Թէ՛ Եպիսկոպոս և թէ՛ Վարդապետ ընտրելի են Փոխանորդութեան ։

—Ծանօթ երաժիշտ-ուսուցիչ Արամ էֆ. Բժշկեան ասկից առաջ իր հեղինակած «Դասագիրք Հայկական Ձայնագրութեան» անուն գործը Ն. Ս. Օծութեան Ամենայն Հայոց Հայրապետին ձօնելով՝ նոյնին հրատարակութիւնը խնդրած էր։ Ս. Հայրապետի դիւանապետ Նահապետ Ծ. վարդապետն, 26 ապրիլ ու 363 թուահամարաւ հետեւեալ նամակն ուղղած է Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհրդոյ, որուն եկեղեցւոյն երաժշտապետն է Արամ էֆ. Բժշկեան երկար տարիներէ հետէ։

Դիւան Վ. Կաթողիկոսի
Ամենայն Հայոց
Հայրապետական Աթոռին
Թ. 363
26 Ապրիլի 1897 ամի
Ի Ս. Էջմիածին

Թաղ. Խորհրդարանի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ ի Պէշիքթաշ.

Դիւանս՝ ըստ բարձր հրամանի Վ. Հայրապետի Ազգիս, յարգանօք յայտ առնէ յորդւոյ Խորհրդարանիդ, եթէ «Դասագիրք հայկական ձայնագրութեան» Ուսուցչի Արամայ Բժշկեանի ունի տպագրել ի տպարանի Մայր Աթոռոյս ի բարեպատեհ ժամանակի։

Դիւանապետ՝ ՆԱՀԱՊԵՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

—Ազգ. Հիւանդանոցին կանանց Յիմարանոցին համար մէկ երկու յիմարապահ կիներու պէտք տեսնուած է, որոց պիտի վճարուի գոհացուցիչ ամսական։ Սոյն պաշտօնին յարմարութիւն ունեցող և փափաքող պարոնի դիմել ի գրասենեակ Հոգաբարձութեան կ. Պոլիս Մեծ Նոր խան մէջին յարկ թիւ 48, 49, 50, 51։ (Կնիք Հոգ.)

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամանտօ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօքուչ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կ'վաճառէ հարսներու համար ծաղկաւէտ կըրլանդներ, քօղեր, ձեռնոցներ, կօշիկներ ևլն. և կ'զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գնով ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանին առաջին գեղագործ Պէքիր էֆ.ի։

—Պրուսայի Էսրէֆիտ գաւառակին Նահիյ անուանեցաւ Զօրլուի նախորդ Նահիյ Րիզա էֆ.։

—Ա. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Խարիճիյէի արարողապետ Իպրահիմ պէյի ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոստաքի փաշա Անթօբուլօ սեղաններ կուտայ ի պատիւ Մունիր փաշայի, Եգիպտոսի Խտիվին եղբօր՝ Մէհմէտ Ալի փաշայի և Պուլկարիոյ իշխանին։

ԵՐԶՆԿԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ Դ. զօրաբանակին հրամանատարին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեր է՝ Սամսոնէ ու Տրապիզոնէ՝ Էրզրում, Երզնկայէ՝ Էրզրում և Սըվազէ այս տեղերը զինուորական ուղիներ և Դ. զօրաբանակի կեդրոնին ու անձնապահ զօրաբանակի պահեստի վաշտերու տեղերուն միջեւ զինուորական փոխադրութեանց համար ճամբաներ շինելու։

ՊԷՐՈՒԹի մէջ օսմ. ընկերութիւն մը կազմուեցաւ ամբողջ Սուրիոյ ծովեզերաց վրայ շոգենաւեր բանեցնելու։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ համար, կ'ըսէ Մալըմաթ, Բուլղար-Վալաքներէն ալ երկու մետրապոլիտ պիտի անուանուին։ Ռումէն լրագիրք կանխաւ ցնծուցանելով այս ուրախալի լուր, խնդակցած էին կայս. կառավարութեան՝ իր ռումէն հպատակներուն կրթական և եկեղեցական մէկ մեծ պէտքն այս կերպիւ գոհացնելուն համար։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան մէջ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, տրուած գիշերային հանդէսն անսովոր շքեղութիւն մ'ունեցած է։ Սըր Ֆիլիփ Քըրրի և իր տիկին 500 հրաւիրագիր ուղղած էին և հրաւիրեալք փութով պատասխանած էին այս սիրալիր հրաւէրին։ Ժամ 1½ին ատենը տեսարանն հիանալի էր Թարաբիոյ առջեւ։ Ծովուն վրայ շոգենաւակներ, եռագուցամթի և վեցցուցամթի նաւակներ, ցամաքին վրայ փառաւոր կառքեր, հրաւիրեալները կ'բերէին ամէն ուղղութեամբ։ Անգլիական պահականաւերուն և այլ քանի մ'օտար նաւերու ելեկտրական ցոլացուցիչներն ակնախտիղ չողով մը կ'լուսաւորէին տեսարանը դիւթիչ։ Դեսպանատան դրան առջեւ յաղթական կամար մը կանգնած էր, գոյնզգոյն կանթեղներու տակ համակ թաղուած։ Դեսպանատան մուտքն, անգլ. նաւաստիներու գումարտակ մը զինուորական պատիւներ կ'ընծայէր։ Դեսպանատան գաւազներն իրենց կարմիր համազգեստներով և սպիտակազգեստ սպասեակները կարգաւ կ'կենային։ Սանդուղները բոյսերով, ծաղիկներով, արեւելեան մեծածախ գորգերով պճնուած էին։ Առաջին գաւիթէն դահլիճն դրան առջեւ դեսպանն ու դեսպանուհին կ'ընդունէին հրաւիրեալները։ Պարտէզին դրան մօտ, փայտեայ հոյակապ տաղաւար մը, արեւելեան ճոխ գորգերով զարդարուն, իբրեւ սրահ պարահանդէսի կ'ծառայէր։ Անոր հանդէպ կանգնած էր լայնշի վրան մը հանգստանալ ուզողներու համար։ Մեծածախ չքասեղան մը, ամենէն նրբաճաշակ որկորին հմայքը շարժող ամէն տեսակ կամակներով ու զովացուցիչներով բեղուն, դրուած էր հրաւիրելոց տրամադրութեան տակ։ Զինուորական երաժշտաց խումբ մը, որ յատկապէս զրկուած էր Վեհ. Սուլթանին կողմէ, իր գառ ու նուրբ չըշտերով չարունակ վառ կ'պահէր հանդէսին ոգեւորութիւնը։ Պարտէզին վրայ նայող բլուրը լուսերու մէջ կը շողար։ Մէջտեղը կ'չողային, ադամանդի մը պէս, V. R. տառերն, լապտերներէ ձեւացած, որոց վրայ աճագին մեծութեամբ արքայական թագ մը շինուած էր կապոյտ, ճերմակ ու կարմիր մանր լապտերներով։ Դեսպանատան դրան վրայ ևս համանման վահանակ մը ձեւացուցած էր։ Պարտէզին ծառուղիները չքեղապէս լուսազարդուած էին։ Բայց ծովուն վրայ տեսարանն ոչ նուազ հիանալի էր։ Թէրսանէէն մասնաւոր տապաններ ղըրկուած էին, որոց վրայ հրախաղական արուեստին բոլոր չքեղութիւնք ի յայտ եկան։ Գեղեցիկ սեռին արդուզարդերը նոյնքան հմայիչ էին որքան լուսավառութիւնք. ի մէջ այլոց յիշատակելի է Լէտի Քըրրի, որ գոյշ-մարգարտագոյն չըրջազգեստ մը կ'կրէր, մեծագին ժանեկազարդ և մարգարտայեռ։ Գլխուն վրայ ադամանդակուռ խոյր մը եւ ձեռքն ալ ճերմակ ծաղկեփունջ մը կամրողջացնէին իր արդուզարդը։ Առաջին քատրիյլին մասնակցեցան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի Հոլանտայի դեսպանին կնոջ հետ և Լէտի Քըրրի աւստրիական դեսպան Պառոն ֆոն Գալիչէյի հետ։ Յետոյ կուգային միւս դեսպաններն իրենց տիկիններուն հետ։ Կէս գիշերէն յետոյ փառաւոր ընթրիք մը տրուեցաւ, ուրոյն ուրոյն փոքրիկ սեղաններու վրայ։

Աւասիկ ներկայ գտնուող հայ աւագանւոյն անուանց ցուցակը.— Արթահամ փաշա, Միքայէլ փաշա Փորթուգալ ու Տիկինը, Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Նշան էֆ. Սէֆէրեան, Համայեակ էֆ. Սէֆէրեան, Ելիաս էֆ. Զայեան, Յովհաննէս էֆ., Տիգրան էֆ. Եսայեան, Պօղոս էֆ. Քէրէսթէճեան, Միքայէլ էֆ. Կիւլպենկեան, Մարգար էֆ. Ունճեան, Սիմոն էֆ. Փափազեան, Պօյաճեան էֆ. Շմաւոնեան էֆ. և Էսաեան էֆ։

—Վիքթորիա Թագուհին՝ Սըր Ֆիլիփ Քըրրիի յանձնած է իր շնորհակալութիւնը մատուցանել Վեհ. Սուլթանին, որ բարեհաճած էր յատուկ պատուիրակութիւն մը ղրկել ի Լոնտոն։ Մայրաքաղաքիս անգլիական գաղթականութիւնը բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած է Անգլիոյ թագուհւոյն ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐԸ.— Մուսթաֆա Փաշայէ մինչեւ Էտիրնէ երկաթուղւոյ գծին մէկ քանի կէտերն ողողուած են՝ Մարիցա գետին յորդելուն հետեւանօք։ Կառախմբոց երթեւեկութիւնք երկու տեղ ընդմիջուած են։ Վնասը խիստ մեծ է։ Նորոգութեան համար երկու շաբաթ պէտք է։ Գալով թղթատարական պայուսակներուն, Մուսթաֆա Փաշայէ Էտիրնէ պիտի փոխադրուին ուրիչ ճամբով, որով 24 ժամ պիտի ուշանան։

—Մուսթաֆա Փաշայէ առնուած վերջին լուրի մը նայելով, ջուրերն երէկ չորս հարիւրորդամէտր եւս բարձրացեր են։ Սերպիոյ մէջ ալ ճամբաներն աւրուած ըլլալով, Եւ. (այսօր) թղթատարը պիտի չգայ։ Վաղը կ'յուսացուի։

Ռէժիի հասոյթք մայիս ամսուն եղան 159,000 ոսկի։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը քննութեան առաւ ծրագիր մը, որով կ'առաջարկուի Էնկիւրիէ Տիարպէքիր երկաթուղւոյ գիծ մը շինել Սըվազի ճամբով։

ԺԱՆՏԱԽՏ. — Անցի օրը Ճիտտէի մէջ ժանտախտէ չորս մահ պատահեցաւ։

ԻԶՄԻՐԻ անգլ. հիւպատոսարանին մէջ յոբելեանին առթիւ ընդունելութիւնք կատարուեցան և հանդէսներ տրուեցան։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդ. Սըր Հէրպէրդ Չէրմսայտ Ս. Միքայէլի և Ս. Գէորգի պատուանշանն ստացաւ, ի վարձ իր բարեգործ ծառայութեանց։

ԹԷՔԻՐՏԱՂԷ յունիս 7 թուով կը գրեն թէ օդերը բացուեր և հիւսիսային հովերն սկսեր են, որք օգտակար են ամէն հունձքերու։ Անձրեւին վնասները չատ չեն, ի բաց առեալ հեղեղներու եղերքը գտնուած տեղերը։ Լիւլէ Պուրկազէ մինչեւ Ուզուն Քէօբրիւ եղած տեղերը չատ վնասուեր են՝ երկէնէր յորդելէն։ Մէկ քանի օրէն գարիի բերքը կ'սկսի։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ կիրակի գիշեր պատահած հրդեհին վրայ սա մանրամասնութիւնք կ'հաղորդուին.— Հրդեհն սկսաւ քարափին վրայ ապաղձագործի մը խանութէն։ Հովին սաստկութենէն կրակը չորս թեւի տարածուեցաւ. եղած գերմարդկային ճիգերուն հակառակ, կրակը տեւեց 5½ ժամու չափ։ Այրեցան ապաղձագործի երկու խանութ, երկու ճաշարան, քագինոյի մը մեծ մասն՝ այսինքն երկու տուն ու չորս վաճառատուն, Հայ Ընթերցատուն, ու փողոցին վրայի խանութներն, Ինիսքէր Բասաժ չէնքն, որ տասնութ է ու մէկ տունէ կ'բաղկանար, անգլ. դեղարանն, էնգէրեան սրճարանն գարեջրատունն, ուրիչ տասը խանութ ևն։ Վնասը 25,000 ոսկի կ'ենթադրուի։ Մէկ քանի մարդ վիրաւորուեցան։ Ապահովագրական ընկերութեանց վնասը 15,000 ոսկիի մօտ է։ Միայն Նասիոնալ հարիւր հազար ֆր.է աւելի վնաս ունի։

ՕՍՄ. ՋԻՆՈՒՈՐԱՑ համար Թան լրագրի Աթէնքի թղթակիցն ըսած էր թէ օսմ. զօրքն առանց օղիի չայրիր։ Մալըմաթ բացարձակ կ'հերքէ այս թիւր կարծիք՝ յենլով գերման բժշկաց վկայութեան։

ԻԶՄԻՐԷ մինչեւ հիմա Կրետէ ղըրկուեցան 140,193 ղրշ՝ դրամական նպաստ և ալիւր, ոչխար, միս և այլն։

—Իզմիրի թէնէքէի մթերանոցէն մեծ քանակութեամբ թէնեքէի գողցուեր է․ սակայն հեղինակները ձերբակալուեր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանն երէկ Մեծ Կղզի գնաց։

ՀՈՏԷՅՏԱ շոգենաւն, որ շրջուն մարտանաւ վերածուած էր, Դարդանէլէ վերադարձած է և իր մէջ դրուած վեց թնդանօթներն հանուած են։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Իչ-Իլի գաւառակին Սէլէֆքէ գիւղաքաղաքին մէջ թափուր գետնի մը պեղման պահուն, 3½ տաղ երկար տղու մը մետաղեայ արձանը գտնուեր է, որ հնախօսներու խօսքին նայելով մեծ արժէք ունի եղեր։ Կ'կարծուի թէ Մեծն Աղեքսանդրի և կամ Սելեւկեանց ժամանակէն մնացած է և 2000 տարուան հնութիւն ունի։

Մ. ԲԻԼԼԻՆԿ.— Կայս. կառավարութիւնը մերժեց Մ. Բիլլինկի պահանջումը, որ է Աքեայի երկաթուղւոյն մէն մի քիլոմեդրին համար երաշխաւորութեան գումար մը, մինչդեռ պայմանագրին մէջ այս մասին որեւէ յիշատակութիւն չկայ։

ՈՃԻՐՔ.—Կաշիի վաճառական Ալէքսի երէկ իրիկուն ժամ 10ին ատենները, Սիրքէճիի կողմէն անցած ատեն, իր նախկին աշակերտին՝ Սագդէի Եանքոյի կողմէ յարձակում կրեց։ Եանգօ դաշույնէն ծանրապէս վիրաւորեց իր վարպետն։ Հոն գտնուող զինուոր մը ու ոստիկան մը՝ ոճրագործին վրայ յարձակելով՝ զապեցին զայն, որ զինուորն ալ սպաննելու փորձ փորձեց։ Այս ոճրագործութեան էր դրամական վէճ մը։ Եանգօ իր վարպետէն 200 ոսկի կը պահանջէր, մինչդեռ այս վերջինը կ'ուրանար։ Վիրաւորն հիւանդանոց ու ոճրագործն ոստիկանութեան բանտը ղրկուեցաւ։

— Օք Մէյտանի մէջ Թոփրաք Թապիայի մօտերն անցեալ օր Խրիստօ անուն մարդ մը սպաննուած է. գլուխը, ձեռքերն ու ոտքերը մարմինէն բաժնուած էին և գլխուն վրայ գնտակի վէրք կար։ Քննութիւն կ'կատարուի ոճրին հեղինակն ու պարագաներն երեւան հանելու։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՌԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդական, գաղղ. և մորեակի ախտերու։

Այս տեսակ ախտերէ վարակուող և կարգ մը չալալթաններու սուտ խոստմանց հաւանելով հիւանդութիւններնուն դարման չգտնողներու ծառայութիւն մը մատուցանելու նպատակաւ, Տոքդ. Գառաքոչ, իր դարմանատունն աւելի կատարելագործելով փոխադրած է Բեռա, Աղա-Համամ փողոց թիւ 14 իր տունն, ուր ամէն ժամ իրեն դիմող հիւանդները պիտի դարմանէ Եւրոպիոյ հռչակաւոր Բրոֆէսէօններէն Ֆուռնիէի և Կիյոնի վերջին ու արդի մէթոտներով ։ 30—10

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութեան (ըստ տարիքի), ծամողութեան, եւ աղաւաղութեան երաշխաւորեալ։ «Սկօրբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպղանճեանց դէմ)։

Գաւառցի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Արիստվէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ճմկաները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ Սակարանի մէջ գործերը բոլորովին կայուն վիճակ մ'ունէին. առաւօտէ մինչեւ իրիկուն գիները միեւնոյն մնացին. վասն զի եւրոպական հեռագիրներն երբեք տարբերութիւն չունէին։ Առաւօտուն Ոսկիանցը 15. ղրշ.եր հազար հատի համար, սակայն իրիկուն դէմ մինչեւ 1 ոսկի իջաւ։

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. քոնսօլիտէ Սէռի Դ. Օ. Ո.		23 25½
Ամենէն բարձր գին	»	23 27
Ամենէն վար գին	»	23 25½
Ռումէլիի երկաթ. զոց. ֆր.		108 —
Ամենէն բարձր գին		108 37½
Ամենէն վար գին		108 —
ԲԱՑՈՒՄ, 12 Յունիս		
Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ո.		23 25
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		108 —
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	14 —
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 05
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 18
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 11
Թրամուէյ բաժնեթ.		690 —
» Ժուբասիս		240 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		485 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	340 —
Քարափ կ. Պոլսոյ	»	450 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		4 —
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռումէլ. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 11
Անգլիական ոսկի	»	110 02
Բօլ Էմբէռիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 07
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 61
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 ½
Փարիզ 3 » ֆր.		22 97½
Ֆիօրին մանտա	»	10 88¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Յունիս		
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէռի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 —
» » » Գ.	»	22 75
» » » Դ.) բաց.	»	21 63
» » » Դ.) գոց.	»	21 69
Փոխառութիւն Գասաւպա	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	98 12
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 87
Այտընի երկաթուղի	»	14 50
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քօնսօլիտէ Դ. Կ.	»	112 87
Հելլենական 5%	»	25 —
Մօնօբօլ հելլենական 4%	»	28 —
Ռանթ » 4%	»	— —
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	98 —
» Նոր » 6% 1892	»	99 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26½
Դրամազեղչ	»	2 —
ՎԻԵՆՆԱ, 23 Յունիս		
Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 67
» Լոնտոնի վրայ	»	119 90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	57 90
Օսմ. Ռէժի	»	162 —
ՓԱՐԻԶ, 23 Յունիս		
Օսմ. քօնս. Սէռի Դ.) բաց.	ֆր.	21 85
Օսմ. քօնս. Սէռի Դ.) գոց.	»	21 85
» » » Բ.	»	38 10
» » » Գ.	»	22 87
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110 50
Մաքսատուն	»	476 —
Օսմ. Ռէժի	»	344 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	574 50
Ֆրանսական Ռանթ 3%	»	103 60
Քրէտի Լիոնէ	»	775 —
Պանք տը Բարի	»	883 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3255 —

ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ 5 ՂՐՇ.
Ձեւագիտութիւն հինգ ղրշ.
ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ 5 ՂՐՇ.
Ձեւագիտութիւն հինգ ղրշ.
ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ 5 ՂՐՇ.

Իտալական Ռանթ	»	95 55
Սպանիական արտաքին	»	64 59
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 105
Դրամազեղչ	»	2 —
ՊԵՐԼԻՆ, 23 Յունիս		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	91 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110 10
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	89 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 285

ՃԱՇԱՐԱՆ «ՊԷՐՈՒԹ»

Բէղանչէինի Տպարանին մօտ Պէյրութցի Գաբրիէլ Աղա բացած է այս անուն ժողովրդական ճաշարանն, ուր կերակուրք չատ լաւ կ'պատրաստուին, ամէն բան մաքուր է, և յաճախորդք գոհ են մեզէններէն, ձկնեղէններէն, խմորեղէններէն, բանջարեղէններէն և անուշեղէններէն։ Գիներն ալ յոյժ էժանափական, 2 ղրշ., 60 փարա, 40 փարա ամբողջ պնակն, ըստ տեսակին։ Գարեջուր, գինի և աղէկ տեսակ պաղ ջուր ալ կ'գտնուին։ 10—2

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 ապարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կառնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար քաուչուքի, ոսկւոյ եւայլ նիւթերու վրայ նուրբ եւ թեթեւ արհեստական ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 25—20

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ իչուն իմալ իթթիրիլէճէք գունտուրա ֆօթին վէ ճիզմէնին հազիրանըն 14 ինճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիյի վիրիլէճէյի կիւյի 16 ընճը բազար իրթէսի կիւնի սախի եւուգէ պէչ թէնզիլաթ գապուլ օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն էյեամը մէզքիւրէտէ սաաթ ալթըտան նիհայէթ ռօզուգա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւչարալէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։ 2—3

10 Հազիրան 303

ԻԼԱՆ

Ղալաթաատա Դուլըմպըլար խանընտա 17 նումերօլը օտատա սաքին միւֆլիս չարգաճը Յովհաննէս Քէրէստեճեան զիմմէթինտէ ալաճաղըլը խալան վէ եա մուվազզաֆէն գապուլ վէ գայտ իթթիրիլմէ օլան ալաճագլըլարըն Թանուն-ամէի Թիճարէթին 211ինճի վէ անը վէլի իւէն մատտէլէրի մուճիպինճէ միւֆլիսը մէրգում թարաֆընտան թէքլիֆ օլունաճագ գօնգօրտատօնըն միւզաքէրէսի իչիւն իշպու 1313 սէնէսի հազիրանըն 18ինճի չարչէմպէհ կիւնի սաաթ 6 բատտէլզեվալտէ Մահքէմէի Թիճարեթը պահրիյէ իֆլաստ մէմուրու օտայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Ժիւժ Գոմիսէր

11 Հազիրան 1313 ՃԷԼԱԼ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԹ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։

Մանրամասնութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՍՊԷՐԼԵԱՆ Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-խան Ա. յարկ։

Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՃԻՒՐՄԻՒՁ

Ղալաթիա, Քարաքէօյի [illegible] (հին [illegible] տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՊԷՔՐԷՆ

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչի կարճութեան, շնչարգելութեան դէմ, ևլն.

Այս Թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգոյ խուխուռմներով դէշեր ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրքունճը Հագոբ Էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվօտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Քարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրապարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԽՍԱՏ ՀԱԳՈԲ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվօտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր դեղարաններն եւ դեղավաճառաց քով։

ՄԷՃԷԼԼԷ

ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Թարգմ. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ Ս. ԹՈԹՎԱԼԵԱՆ

Մէճէլլէն Օսմ. Տէրութեան էն կարեւոր մասն է և քաղաքային գործառնութեանց վերաբերեալ ամէն դատ անոր համաձայն կ'լուծուի, գիրք մը որ ամէն մարդու անհրաժեշտ է։ Կը պարունակէ 16 Գիրք. Քիթապ-իւլ-Պիւյու, Քիթապ-իւլ-Իճարէ, Քիթապ-իւլ-Քէֆալէ, Քիթապ-իւլ-Հավալէ, Քիթապ-իւլ-Րէհն, Քիթապ-իւլ-Էմանէթ, Քիթապ-իւլ-Հիպէ, Քիթապ-իւլ-Ղասպ, Քիթապ-իւլ-Հաճր, վէլ Իքրահ, վէլ Շիւֆա, Քիթապ-իւշ-Շիրքեթ, Քիթապ-իւլ-Վէքալէ, Քիթապ-իւս-Սուլհ վէլ Իպրա, Քիթապ-իւլ-Իգրար, Քիթապ իւտ-Տավա, Քիթապ-իւլ-Պէյյինէտ վէթ-Թահլիֆ, Քիթապ-իւլ-Գազա։ Թարգմանիչն իր աչքին առջեւ ունեցած է Մէճէլլէյի բոլոր ակնաւոր մեկնիչներն և իր հայերէն թարգմանութեան հանդէպ դրած է բնագրին արտասանութիւնն։ Ամբողջ գործն հինգ հատոր է, 900 երեսէ բաղկացեալ, եւ իւրաքանչիւր հատորի գինն է 10 ղրշ.։

Հինգ հատորին վրայ 10 ղրշ.ի զեղչէն օգտուելու համար, դիմեցէք Մարգարեան գրատունն, ի Մէրճան։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարւոյն մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւնները, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, ջառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց եւ ատոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ հրաշալի է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'աներեւութանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կու տայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ զոր վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կ'ըլլայ, կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լինել, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մարմին ոյժ կը ստանայ։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակուած է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմ կը կրեն առ բառերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծիք։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՆՏ ՔԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր Մթերանոց, Վոյվօտա պահականոցին քով, Կալաթա–Շիշլի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ եւ Արեւելքի մէջ ամէն երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Աղլաա	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգո	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Բրինս	735
Քէտար	1876	Քարինդիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Փաղալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Թրինիտատ շոգենաւը նաւ. Բրէսլը, եկաւ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար Ալիքսանտր խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Կամպիզա	3500	Մարէոթիս	2500
Մէմֆիս	3500	Նէրգիս	2500
Անպիալիս	3000	Բէրս	2250
Սապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անտէոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասաքոնի	1500
Ֆարոս	2750	Կիէն	1500

Մարէոթիս շոգ. նաւապետ Պրաուն ամսոյս 12 ին Լիվրբուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եռին. 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԻ. ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ՌԱՖԱ[illegible] ԸՆԿ.

Մառսիլիայէ և Պարուտ մէջ [illegible] բանող

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ողջունէ [illegible]

Նաւողջէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ Մումհանէ փողոց Թ. 1

ՐԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

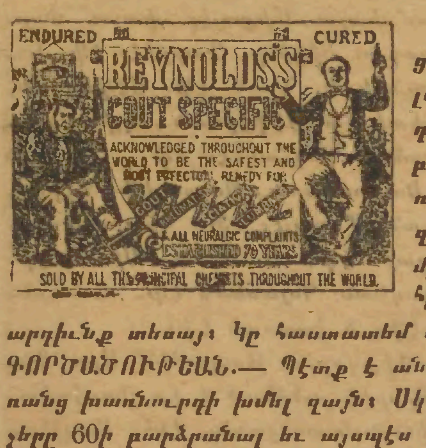

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զցաւի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլ կը գրէ. «Բիչ մը ատեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ մինչ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀԻԱՆՃԱՆԴ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու առանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ալ շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին ԷՏՄՈՆՏ ՔԱՐՈՒԱՆԱՅԻ անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Եւրոպէք Գալտըրըմ, Վոյվօտա, Կալաթա–Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՍԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ԼՐԱԳՐՈՑ

(6)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Թալվանի ու Ռամոյի ընկերակցութեան մէջ, երազուն Գերմանացին նոր տարր մը բերաւ։ Ցոյժ նըրբախնդիր միսթիքեան մ'էր։ Իր ուղեղին մէջ պահած էր իր երկրին գոթական մայր-եկեղեցիներուն բոսուերէն մաս մը։ Եւ այդ ստուերին մէջ, լուսաճաճանչ և գիւթիչ, կ'անցնէին Մատրան ապակիներուն ոսկեճաճանչ սուրբերն և Հաւենոսի աւանդավէպերուն սպիտակ պայիկները։ Ռամօ խնդալով կ'ըսէր. «Մինդէլ կղերամիտ հեթանոս մ'է»։ Բայց երիտասարդին գաղափարներուն համար ունէր մասնաւոր ներողամտութիւն մը որ ապշութիւն կը պատճառէր Թալվանի։ Երբ կրօնական խնդրոյ մը վրայ բուռն վիճաբանութիւններ բացուէին և երբ Մինդէլ ու Ռամօ անհամաձայն գտնուէին, Տոքդորն իր ձայնը կը մեղմացնէր, խօսքերը կ'ամոքէր, իր փաստերուն անկիւնները կը կլորցնէր, երբ թէ կը վախնար իր բարեկամը վիրաւորելէ։ Թալվան ի զո՞ւր մնացած էր.

—Բայց դուն չե՞ս վիճաբաներ անոր հետ, կը պաղատէր անոր, կը ծնրադրես անոր ոտքերուն առջեւ։ Ինչո՞ւ համար կը խնայես անոր։ Այլ ես հիւանդ չէ։

Ռամօ խուլ կը մնար այս գրգռմանց առջեւ։ Այն ատեն յիմարաբարոյժն իր հաշուոյն վերստին ձեռք կ'առնէր Մինդէլի բնաբանն և Գերմանացիին երազուն փաստերուն կը յաջորդէր իր յարձակողական վիճաբանութիւնն։ Իսկոյն Ռամօ կը զարթնուր, և Թալվան, մէկ վայրկենի մէջ, ինք կը տուժէր պատերազմին տուգանքը։ Տոքդորին մեծ ձայնը կ'որոտար, արձակելով բուռն եւ կործանարար պարբերութիւններ, որք խաչերը կը տապալէին, եկեղեցիները կը վերածէին խոտի համբարանոցներու, և կ'ստիպէին քահանաները որ զինուորական համազգեստը վերստին հագնին՝ իրենց օրհնեալ ջուրը Թնդանօթներուն կրակով երթալ տաքցնելու համար։ Ֆրանսի երաժշտական ու թաւ ձայնն հարկ էր Ռամօն հանդարտեցնելու համար, և Տոքդորը, բարկանալէն գժգոհ և իր բարեկամը վիրաւորելէն վախնալով, ներում կը խնդրէր.

—Այդ պարուս Թալվանին է յանցանքը...

—Ի՞մ, ես ուրիշ բան չըրի եթէ ոչ կրկնեցի ինչ որ արդէն ըսած էր Մինդէլ, կը պատասխանէր յիմարօրէն կեղծաւորութեամբ։

—Օ՛ն, բաւական է այսչափը. կը ձանձրացնես զմեզ։ Գաւաթ մը գարեջուր խմենք, Ֆրանձ... Եւ յետոյ Մէնտէլսոնի մրմունջ մը նուագէ մեզ։

Եւ երեկոյթը կը վերջանար խաղաղ։ Գերմանացին՝ աչքերն յերկինս յառած՝ կ'ածէր ա՛յն եղանակները որք իր մանկութիւնն օրօրած էին և իր տարտամ յիշատակներուն մէջ կարծես կը հեծէր խարտիշագեղ և անոյշ աղջկան մը երազուն ու գանգուր քայլուածքին, որ իրեն կ'սպասէր հայրենեաց մէջ.

Անպէս կ'երեւէր թէ խոստում մը տուած էր և կ'ուզէր հաւատարիմ մնալ անոր, վասն զի Ռամօ երբեք անոր սիրուհի մ'ունենալը չիմացաւ։ Ցօժարակամ չէր խօսեր իր ընտանեկան գործոց վրայ և իր բարեկամը չկրցաւ երբեք բերնէն բառ մ'առնել իր սրտի գործերուն վրայ։ Ամէն տարի յուլիսին Շթութկարդ կ'երթար քանի մը շաբաթ անցունելու իր հօր տունը, որ գաւառակի ուսուցիչ էր և խաղերգութեան (սոլֆէժ) նոր գրութիւն մը հնարած էր։ Կը վերադառնար տխուր, նիհարցած երբ թէ ծով պահած ըլլար կարօտ ընտանիքի մը մէջ ուր կոչնականք այնքան բազմաթիւ էին և կերակուրն՝ այնքան սակաւ։ Բանի կ'աշխատէր, առանց խանդի, առանց աշխոյժի, այլ անփոփոխելի կանոնաւորութեամբ։ Ֆլանտրէնի աշակերտ, մինչեւ ատենաճան մը բնական ցամաքութիւն մը պահած էր յօրինելու արուեստին մէջ որ Տիւսէլտորֆի դպրոց կը հոտէր։ Բայց գիտէր ներդաշնակօրէն բաղադրել նկար մը և յաջողապէս ներկել զայն։ Կենդանագիր գծելու մէջ կը գերազանցէր և կ'սկսէր դրամ շահիլ։

Սակայն իր կենաց ունակութիւնք բնաւ չէին փոխուեր։ Լա Հարբ փողոցին մէջ իր ունեցած համեստ բնակարանը կը պահէր, և եթէ մեծ գործանոց մը վարձած էր Լիւքսէմպուրկի մօտ, պատճառը սա էր որ չէր ուզեր իր վարկը կորսնցնել յաչս իր յաճախորդաց։ Բայց որքան ալ սուղ ծախէր, սու մ'աւելի չունէր իր գրպանն։ Ամէն հաճոյք կը զրկուէր և պառաւ աղջկան մը ժլատ կանոնաւորութեամբ կ'ապրէր։ Ռամօ կ'ըսէր.

—Այդ տղուն կեանքին մէջ խորհրդաւոր ծակ մ'ըլլալու է, ուսկից իր բոլոր դրամը կը վազէ կ'երթայ...

—Հանդարտ թո՛ղ զնա, կը պատասխանէր Թալվան դառնօրէն, պարզապէս ագահ է. իր ծակն յատակ մ'ունի. գանձանակ մ'է։

Վեց տարի հարկ եղաւ գաղտնիքն ի վեր հանելու համար։ Օր մը, գերմանական լրագրի մը մէջ, գիտական տեղեկագիր մը կարդալու ատեն, Մինդէլի անունը Ռամոյի աչքին հանդիպեցաւ։ «Դատարանք» խորագրով յօդուածին մէջ, դատավճռոյ մը նկատողութիւնները կային, որք երաժշտութեան ուսուցիչ Օթթօ Մինդէլի՝ երբեմն խաղերգական գրութեան հեղինակի՝ պահանջումները կը մերժէին և Բֆէֆէ եղբարց երաժշտական յափշտակող կը համարէին զինքն։ Այս վերջինները էին միակ հնարիչն յիշեալ գրութեան և Մինդէլ այս պատճառաւ տատ հազար մարք վնասուց հատուցման և դատախազներէն ընտրուած վեց լրագրի մէջ դատավճռոյն հրատարակման դատապարտուած էր և այլն...

Երկու օրէ ի վեր Ֆրանձ չէր երեւցած Ռամոյի տան մէջ։ Սա ի զո՜ւր նկարչին բնակարանին զանգակն հնչեցուցած էր. դուռը փակեալ մնացած էր։ Բժիշկը, մտատանջ լինելով, Լիւքսէմպուրկի արուեստանոցը գնաց։ Վեր ելաւ, առանց դրան զարնելու ներս մտաւ և բազմոցին վրայ տարածուած գտաւ զՄինդէլ, աչքերը մեծ մեծ բացած ու երազուն։ Պատկերակալին վրայ սկսուած նկար մը երկար ատենէ ի վեր վրձինի հարուած մ'իսկ չէր ընդունած։ Զօրցեր, կանչեր էր՝ Երիտասարդը տեղէն չշարժեցաւ երբ Տոքդորին ներս մտնելը տեսաւ։ Միայն գլուխը դարձուց և սըրտոյն ժպիտ մը թափառեցաւ իր շըրթանց վրայ։ Ռամօ, առանց բառ մ'ըսելու, մօտեցաւ և լրագիրը գըրպանէն հանելով՝ Ֆրանձի աչաց առջեւ դրաւ։ Սա քանի մը տող կարդաց, տժգունեցաւ, ճիչ մ'արձակեց և ոտք ելնելով՝ իր բարեկամին թեւերուն մէջ ինկաւ արտասուելով։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕՂԱՃԵԱՆ